

B.A. – IIIrd Year

SEM – V & VI

“ECONOMICS”

Previous Year

Question Papers

Academic Year

(2024-25)

B.A. – IIIrd Year

SEM – V

“ECONOMICS”

Previous Year

Question Papers

Academic Year

(2024-25)

SG-01

Total No. of Pages : 4

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - V) (CBCS)
Examination, November - 2024
ENGLISH (Compulsory)
English for Communication (Paper - E)
Sub. Code : 75502

Day and Date : Friday, 29-11-2024

Total Marks : 40

Time : 02.30 p.m. to 04.00 p.m.

- Instruction : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) A) Choose the correct alternative for the following questions. 3

- i) The extract 'The Interview' is taken from
- a) *Heavy Luggage* b) *Light Luggage*
c) *The Great Classroom Hoax* d) *Eight Rupees*
- ii) The lottery was conducted by
- a) Mr. Summers b) Mr. Winters
c) Mr. Graves d) Dickie Dalacroix
- iii) The poem 'Song of Youth' is written by
- a) V. V. John b) K. Y. Shirley
c) Mr. D. T. Bhos d) Dr. Kalam

B. Answer the following questions in one word/phrase/sentence each. 3

- i) Who sent a little piece of paper for Bob?
ii) What is the theme of the poem, 'The Orphan Girl'?
iii) What does a little child toss on the court yard grass?

SG-01

Q.2) A) Answer ANY TWO of the following questions in 3-4 sentences each. 4

- i) Describe the character of Mr. Summers.
- ii) How did children participate in the event of the lottery?
- iii) In what different forms the poet wishes to take rebirth in Bengal?

B) Write short notes on ANY ONE of the following in about 7-8 sentences. 4

- i) Jimmy Wells
- ii) Dr. Kalam's great vision of India

C) Do as directed : 2

- i) Give synonym of the word, 'large'.
- ii) Make noun for 'dark'.

Q.3) A) i) Imagine that you are going to attend an interview for the post of Assistant Manager in a reputed firm. You have necessary qualification. Write the interview in dialogue form. 8

OR

- ii) Read the following advertisement carefully and answer the questions given below.

A Fast Growing Pharma Allopathic Company

WANTED

SALES MANAGERS - 4 posts

HQ - Kolhapur (Independent working)

Candidates must have 3-5 years of experience in pharmaceutical industry

as an M.R. or Area Manager

Walk in for interview on Friday

Date 22nd April 2024 between 09.00 to 02.00 p.m.

at Hotel Ranjan, Sangli-Kolhapur Road, Kolhapur

Subodh Kanitkar, Director

Lifeline Health Care Pvt. Ltd., Kolhapur

Cell No. : 9421121490

- i) How will you introduce yourself at the time of interview?
- ii) What certificates will you take with you if you are called for an interview for the post of Sales Manager?
- iii) Where do you have to face the interview and when?
- iv) How will you explain your strengths to the interviewers?

8

B) Do as directed (ANY EIGHT) :

- i) Suggest a word for the following expression :
One who does not believe in the existence of God.
- ii) Choose the correct option :
We wish best on the occasion of marriage ceremony.
(compliments / complements)
- iii) Identify the phrase for underlined part :
He will have played chess.
- iv) Identify the tense of the following sentence :
Rajesh had finished his work in given stipulated time.
- v) Correct the following sentence :
If I receive the letter today, I go on world tour.
- vi) Change the voice of the following sentence :
Mohammed has advised the people.
- vii) Convert the following sentence into exclamatory sentence :
The sea was very rough.
- viii) Make the following sentence negative :
The problem is very difficult
- ix) Use 'Not only - but also' :
Nayana is a teacher. She is a poet as well.
- x) Punctuate the following sentence :
he said why are you crying

- Q.4) A)** Write a letter of application for the post of Assistant Professor in Economics in reputed management. Imagine necessary details. **8**

OR

- B)** Read the following passage and write a précis. Supply a suitable title.

Poetry is the language of the imagination and the passions. It relates to whatever gives immediate pleasure or pain to the human mind. It comes home to the bosoms and businesses of men; for nothing but what comes home to them in the most general and intelligible shape can be a subject for poetry. Poetry is the universal language which the heart holds with nature and itself. He who has contempt for poetry cannot have much respect for himself, or for anything else. Wherever there is a sense of beauty, or power, or harmony, as in the motion of a wave of the sea, in the growth of a flower, there is poetry in its birth.

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION****Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III Sem-V****Sub. Name: English (Compulsory) AECC 5****Sub. Code: 95241****Day and Date: NOVEMBER ,29-11-2024****Time: 02.30 PM To 04:00 PM****Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks****Total Marks: 40****Q1) Solve the following questions. [6]****a. Choose the appropriate alternative and complete the following sentences. [3]**

1. The interview board gets hardly _____ minutes to judge and select a candidate.

a) 20	b) 10
b) 25	d) 15
2. The story "After Twenty Years" takes place in city.

a) New York	b) Mumbai
c) Washington	d) London
3. The poet wants to be reborn in the form of _____.

a) mayna	b) fishing-kite
c) dawn crow	d) all of these

b. Answer the following questions in one word/phrase/sentence. [3]

1. What vision does the poet Dr. A.P.J. Abdul Kalam want to achieve?
2. How does the orphan girl's father die?
3. What happens when a candidate counters the interviewer?

Q2) Solve the following questions. [10]**a. Answer the following questions in 3-4 sentences each (Any 2) [4]**

1. How did people select the name of the member to participate in the lottery?
2. How does Bob describe his friend Jimmy Wells?
3. Why does the poet want to return to Bengal?

b. Write a short note on the following in 7-8 sentences. (Any 1) [4]

1. The Orphan Girl's Life
2. The author's observations on the interview process

9. Amruta is a dancer. She is a poet as well. (Use 'Not only but also.')

10. he said why are you crying (Punctuate the sentence)

Q4) Solve the following questions

[8]

- a. Write a letter of complaint to the branch manager, S. T. Bus Depot about the inadequacy of bus services from your village/town to the college. [8]

OR

Write an essay in about 300 words on the following topics. (Any 1)

1. Craze for a Cell Phone
2. Trees are our best friends

Seat No. **MAR_APR 2025 SUMMER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III sem IV

Sub. Name: English (Compulsory) AECC 5

Sub. Code: 95241

Day and Date: APRIL ,07-04-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

- Q1) A.** Choose the correct alternatives from given below. [3]
- i. V. V. John feels that an interview is an.....contest.
- A. equal
B. unequal
C. eventful
D. uneventful
- ii. was the Oldest Man in the town.
- A. Mr. John
B. Mr. Summers
C. Old Man Warner
D. Mr. Martin
- iii. season is mentioned in the poem.
- A. Winter
B. Summer
C. Rainy
D. Autumn
- B.** Write the following questions in one word/phrase/sentence. [3]
- a) Where did Bob go to find a job before twenty years?
b) Where does the poet, Jibananada Das, wish to return?
c) Why does the orphan girl's mother die?
- Q2) A.** Answer **Any Two** of the following questions in 3-4 sentence each. [4]
- a) Why does the author feel that an interview is an unequal contest?
b) Why did Tessie complain about the draw of the Bill?
c) How does Dr. Kalam describe the 'ignited soul'?
- B.** Write a short note on **Any One** of the following in about 7-8 sentences. [4]
- i) Friendship between Bob and Jimmy
ii) The orphan girl's life in the world
- C.** Do as directed: i) Give antonym of the word: **forget** [2]
ii) Give synonym of the word: **power**

Q3) A. Imagine that you have received a call letter to attend an interview, how will you answer the following? [8]

1. Introduce yourself.
2. Why do you wish to join this company?
3. What extra-curricular and co-curricular activities did you participating during in your college days?
4. What are your future plans?

Or

**Falcon Export and Import Company
(Private Ltd.)**

1709, Navjeevan Nagar, Camp, Pune.

1. Accountant: Graduate in Commerce or Accounting, fluency in English and Hindi, Computer Course Tally, two/three years' experience, good personality.
2. Junior Clerk: Any Graduate, Computer literate with knowledge of MS-word, Excel, Should know Marathi/ Hindi/ English typing well- should be able to handle correspondence in English independently.

Read the above advertisement carefully and answer the following questions.

1. What is the requirement of the first post?
2. What certificates will you carry with you at the time of interview for the first post?
3. What are the requirements of the second post?
4. What certificates will you carry with you at the time of interview for the second post?

B. Rewrite Any **Eight** of the following sentences. [8]

- i) Certain to happen. (Suggest a word for the expression from the below.)
a) required b) necessary c) inevitable d) unnecessary
- ii) Everyone does not share his/her.....with others. (principals / principles)
(Choose an appropriate word and fill in the blank.)
- iii) She bought a decent white shirt.
(Identify the underline phrase.)
- iv) Anil has playing kabaddi since morning.
(Correct the sentence using the correct tense form.)
- v) Anita sings a song. (Change the voice.)
- vi) Manswi is not taller than Sanhita. (Change the degree.)
- vii) Shoury is not a weak boy. (Make it assertive.)
- viii) Jyoti is a novelist. She is an essayist as well.
(Use 'Not only - but also')
- ix) She is too tired to go out. (Remove 'too')
- x) i went to the store, and bought milk bread, and biscuits
(Use proper 'punctuation marks')

Q4) A) Write an appropriate letter for the following post. [8]

Rajarshi Shaju Education Society, Satara, needs a secondary school teacher with a D.Ed. and a B.A. who has good communication skills in Marathi, Hindi, and English. The position also requires computer knowledge. Please write a letter of application, imagining any other necessary details.

Or

B) Write an essay on Any One of the following topics.

- i) Pollution
- ii) Role of technology in education
- iii) Unemployment

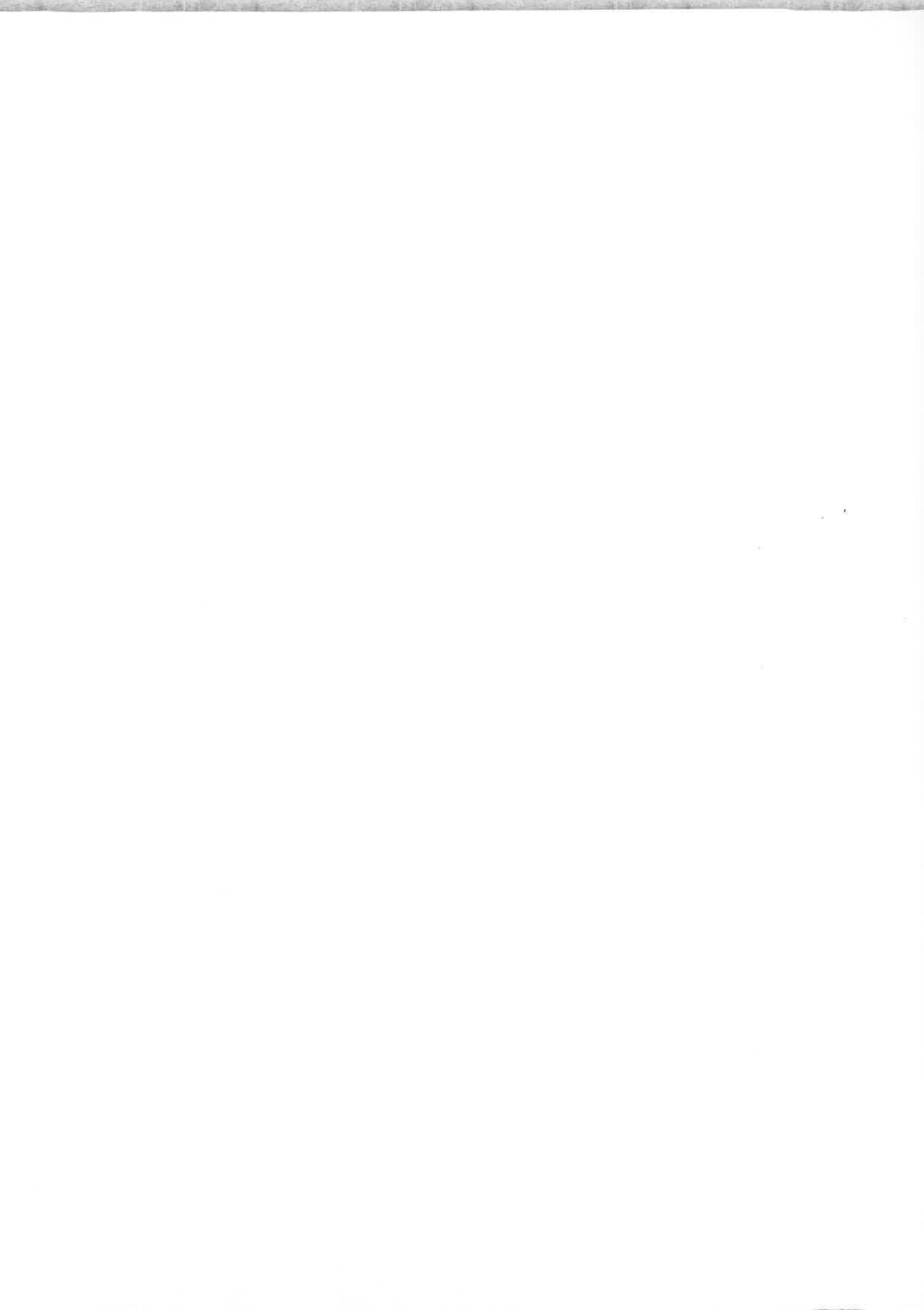
End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (95241) English (Compulsory) AECC 5 Part 3 SEM 5

Seat No. **MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 B.com-III sem V

Sub. Name: English (Compulsory) AECC 5

Sub. Code: 95241

Day and Date: APRIL ,07-04-2025

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Total Marks: 40

- Q1) A.** Choose the correct alternatives from given below. [3]
- i. V. V. John feels that an interview is an.....contest.
- A. equal
B. unequal
C. eventful
D. uneventful
- ii. was the Oldest Man in the town.
- A. Mr. John
B. Mr. Summers
C. Old Man Warner
D. Mr. Martin
- iii. season is mentioned in the poem.
- A. Winter
B. Summer
C. Rainy
D. Autumn
- B.** Write the following questions in one word/phrase/sentence. [3]
- a) Where did Bob go to find a job before twenty years?
b) Where does the poet, Jibananada Das, wish to return?
c) Why does the orphan girl's mother die?
- Q2) A.** Answer **Any Two** of the following questions in 3-4 sentence each. [4]
- a) Why does the author feel that an interview is an unequal contest?
b) Why did Tessie complain about the draw of the Bill?
c) How does Dr. Kalam describe the 'ignited soul'?
- B.** Write a short note on **Any One** of the following in about 7-8 sentences. [4]
- i) Friendship between Bob and Jimmy
ii) The orphan girl's life in the world
- C.** Do as directed: i) Give antonym of the word: **forget** [2]
ii) Give synonym of the word: **power**

Q3) A. Imagine that you have received a call letter to attend an interview, how will you answer the following? [8]

1. Introduce yourself.
2. Why do you wish to join this company?
3. What extra-curricular and co-curricular activities did you participating during in your college days?
4. What are your future plans?

Or

**Falcon Export and Import Company
(Private Ltd.)**

1709, Navjeevan Nagar, Camp, Pune.

1. Accountant: Graduate in Commerce or Accounting, fluency in English and Hindi, Computer Course Tally, two/three years' experience, good personality.
2. Junior Clerk: Any Graduate, Computer literate with knowledge of MS-word, Excel, Should know Marathi/ Hindi/ English typing well- should be able to handle correspondence in English independently.

Read the above advertisement carefully and answer the following questions.

1. What is the requirement of the first post?
2. What certificates will you carry with you at the time of interview for the first post?
3. What are the requirements of the second post?
4. What certificates will you carry with you at the time of interview for the second post?

B. Rewrite Any **Eight** of the following sentences. [8]

- i) Certain to happen. (Suggest a word for the expression from the below.)
a) required b) necessary c) inevitable d) unnecessary
- ii) Everyone does not share his/her.....with others. (principals / principles)
(Choose an appropriate word and fill in the blank.)
- iii) She bought a decent white shirt.
(Identify the underline phrase.)
- iv) Anil has playing kabaddi since morning.
(Correct the sentence using the correct tense form.)
- v) Anita sings a song. (Change the voice.)
- vi) Manswi is not taller than Sanhita. (Change the degree.)
- vii) Shoury is not a weak boy. (Make it assertive.)
- viii) Jyoti is a novelist. She is an essayist as well.
(Use 'Not only - but also')
- ix) She is too tired to go out. (Remove 'too')
- x) i went to the store, and bought milk bread, and biscuits
(Use proper 'punctuation marks')

Q4) A) Write an appropriate letter for the following post. [8]

Rajarshi Shaju Education Society, Satara, needs a secondary school teacher with a D.Ed. and a B.A. who has good communication skills in Marathi, Hindi, and English. The position also requires computer knowledge. Please write a letter of application, imagining any other necessary details.

Or

B) Write an essay on Any One of the following topics.

- i) Pollution
- ii) Role of technology in education
- iii) Unemployment

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (95241) English (Compulsory) AECC 5 Part 3 SEM 5

Seat No. **MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III Sem V

Sub. Name: English (Compulsory) AECC 5

Sub. Code: 50800/50802/50803/50807/50810

/54002/54006/54007/54012/54017 /65300/65301/65302/65303/65305

/65306/65307/65310/65312/65313 /65315/65317/75502/78003/78006

/78007/78010/78015/78017/79575

Day and Date: APRIL ,07-04-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

- Instructions:** 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) A. Choose the appropriate alternative and complete the following sentences. [3]

i. Usually the interviewers have a ----- for finery.

- A. hatred
B. prejudice
C. liking
D. fear

ii. ----- stood at the centre at the end.

- A. Tessie
B. Warner
C. Watson
D. Bill

iii. I shall return to this Bengal, to the ----- bank.

- A. Jamuna
B. Dhanisiri's
C. Rupsa
D. Jalangi

B. Answer the following questions in one word/phrase/sentence. [3]

1. What is a crime for Dr. A. P. J. Abdul Kalam?
2. What is the profession of the orphan girl's father?
3. Who had a large jewel in his necktie?

Q2) A. Answer the following questions in 3-4 sentences each (Any 2) [4]

1. How, according to V.V. John, can an interview become an equal contest?
2. How does Bob describe his friend Jimmy Wells?
3. How does the poet describe the world in which the orphan girl lives?

B. Write a short note on the following in 7-8 sentences. (Any 1) [4]

1. Trauma of partition in the poem "I Shall Return to This Bengal".

QP-3531

- C. 2. The end of the story "The Lottery".
i. Give Synonym for 'happiness' [2]
ii. Give antonym for 'forget'

- Q3) A. Imagine that you are going to attend an interview for the post of a junior clerk in a reputed school. You have necessary qualification. Write the interview in dialogue form. [8]

OR

Read the following advertisement carefully and answer the questions given below.

**A Fast Growing Pharma Allopathic Company
Wanted**

Area Sales Manager – 2 Posts

HQ – Kolhapur (Independent working)

Candidates must have 3-5 years of experience in pharmaceutical company as an M.R. or Area Manager

Interview on 8th April, 2025 between 9.00 to 2.00 P.M.at

Hotel Piyush,

Kolhapur - Sangli road, Kolhapur.

Sachin Patil, Director

Lifeline Pharma, Kolhapur.

Cell - 94023020022

Read the above advertisement carefully and answer the following questions.

1. How will you introduce yourself at the time of interview?
2. What certificates will you carry with you at the time of interview for the post of Area Sales Manager?
3. How will you answer the questions about fluency in English?
4. How will you explain your strong points?

- B. **Do as Directed (Any eight)** [8]

1. He ran very fast in the race. (Identify the type of underlined phrase)
2. Anil has playing kabaddi since morning (Correct the sentence)
3. Joseph reads a poem. (Change the voice)
4. You work regularly, you won't succeed. (Use the proper conjunction and combine the sentence)
5. He is an active boy. (Make it negative)
6. How peaceful is the place! (Make it assertive.)
7. Sunita is as tall as Anita. (Change the degree.)
8. The news is too good to be true. (Remove 'too')
9. Ram is a dancer. He is a singer as well. (Use 'Not only but also.')
10. they shouted oh no its not good.(Punctuate the sentence)

Q4) A. Write a letter of application for the post of a Librarian. Imagine the necessary [8] details.

OR

Write an essay in about 300 words on the following topics. (Any 1)

1. IPL Cricket Matches
2. Save Water, Save Life

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (78010) English (Compulsory) AECC 5 Part 3 SEM 5
- 2] (388) B. A.(Semester) (50807) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 3] (388) B. A.(Semester) (65305) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 4] (388) B. A.(Semester) (65313) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 5] (388) B. A.(Semester) (54012) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 6] (388) B. A.(Semester) (65300) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 7] (388) B. A.(Semester) (65303) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 8] (388) B. A.(Semester) (65306) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 9] (388) B. A.(Semester) (54006) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 10] (388) B. A.(Semester) (78003) English (Compulsory) AECC 5 Part 3 SEM 5
- 11] (388) B. A.(Semester) (65307) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 12] (388) B. A.(Semester) (65317) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 13] (388) B. A.(Semester) (78007) English (Compulsory) AECC 5 Part 3 SEM 5
- 14] (388) B. A.(Semester) (79575) English (Compulsory) AECC 5 Part 3 SEM 5
- 15] (388) B. A.(Semester) (54002) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 16] (388) B. A.(Semester) (65315) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 17] (388) B. A.(Semester) (50802) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 18] (388) B. A.(Semester) (50810) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 19] (388) B. A.(Semester) (78017) English (Compulsory) AECC 5 Part 3 SEM 5
- 20] (388) B. A.(Semester) (65301) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 21] (388) B. A.(Semester) (65310) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 22] (388) B. A.(Semester) (65312) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 23] (388) B. A.(Semester) (50803) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 24] (388) B. A.(Semester) (54017) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 25] (388) B. A.(Semester) (78015) English (Compulsory) AECC 5 Part 3 SEM 5
- 26] (388) B. A.(Semester) (78006) English (Compulsory) AECC 5 Part 3 SEM 5
- 27] (388) B. A.(Semester) (65302) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 28] (388) B. A.(Semester) (50800) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5
- 29] (388) B. A.(Semester) (54007) English (Compulsory) PAPER E Part 3 SEM 5

30] (3129) B.A. (C.B.C.S) (75502) English (Compulsory) AECC 5 Part 3 SEM 5

QP-813

Total No. of Pages : 3

Seat No. _____

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III sem-V

Sub. Name: ECONOMICS-VII DSE-E71

Sub. Code: 95254

Day and Date: NOVEMBER ,26-11-2024

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Solve following MCQ.

[5]

i. Economics is useful for solving the individual problems.

वैयक्तिक प्रश्न सोडवण्यासाठी..... अर्थशास्त्र उपयोगी आहे.

- A. Micro
सूक्ष्म
B. Public
सार्वजनिक
C. Macro
स्थूल
D. Environmental
पर्यावरणविषयक

ii. Utility analyzed by.....

..... यांनी उपयोगिता विश्लेषण केले.

- A. Marshal
मार्शल
B. Hicks and Allen
हिक्स व अॅलन
C. Adam Smith
अॅडम स्मिथ
D. Shumpiter
शुंपिटर

iii. The difference between consumer wants to pay the price for purchasing the goals and actually he giving the price of that good is called.....

एखाद्या वस्तूच्या खरेदीसाठी उपभोक्ता द्यावयास तयार असलेली किंमत आणि प्रत्यक्षात त्या वस्तूसाठी देत असलेली किंमत यातील फरकाला म्हटले जाते.

- A. Producers Surplus
उत्पादकाचे संतोषाधिक्य

- B. Consumer Surplus
उपभोक्त्याचे संतोषाधिक्य
- C. Seller Surplus
विक्रेत्याचे संतोषाधिक्य
- D. Government Surplus
सरकारचे संतोषाधिक्य

iv. Means change in demand due to change in income.
..... म्हणजे उत्पन्नातील बदलामुळे मागणीत होणारा बदल होय.

- A. Price Elasticity
किंमत लवचिकता
- B. Cross Elasticity
तिरकस लवचिकता
- C. Income Elasticity
उत्पन्न लवचिकता
- D. None of the Above
यापैकी नाही

v. Constant Returns to Scale is the Stage in the Law of Returns to Scale.
स्थिर परिमाण प्रत्यय हे परिमाण प्रत्यय सिद्धांतातील अवस्था आहे.

- A. 4th Stage
चौथी अवस्था
- B. 1st Stage
पहिली अवस्था
- C. 2nd
दुसरी अवस्था
- D. 3rd
तिसरी अवस्था

Q2) Write short Note (Any Three) (टिपा लिहा कोणत्याही तीन)

[15]

- a. Scope of Micro Economics
अंशलक्षी अर्थशास्त्राची व्याप्ती
- b. Consumer Surplus
उपभोक्त्याचे लाभाधिक्य किंवा संतोषाधिक्य
- c. Law of Supply
पुरवठ्याचा नियम
- d. Economics and Diseconomics of scale
प्रमाणाच्या बचती व बेबचती
- e. Opportunity Cost
संधी खर्च

Q3) Write any Two Descriptive Questions Out of Three (तीन पैकी कोणतेही दोन दीर्घ प्रश्न सोडवा. [20]
)

- a. What is the Economic Problem? Explain how does Economic Problems Arises?
आर्थिक प्रश्न म्हणजे काय ते सांगून आर्थिक प्रश्नाची निर्मिती कशी होते ते स्पष्ट करा .
- b. State the Law of Diminishing Marginal Utility.
घटत्या सीमांत उपयोगितेचा नियम विशद करा.
- c. Explain the Law of Variable Proportion.
बदलत्या प्रमाणाचा नियम स्पष्ट करा.

Seat No. **MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III sem IV

Sub. Name: ECONOMICS-VII DSE-E71

Sub. Code: 95254

Day and Date: APRIL ,04-04-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
 2. Drawings must be drawn to the given scale
 3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following statements by choosing the correct option. योग्य पर्याय निवडून [5]
खालील विधाने पूर्ण करा.

- i. following factors are studied in microeconomics.
सूक्ष्म अर्थशास्त्रात खालील घटकांचा अभ्यास केला जातो.
 - A. Consumer behaviour
उपभोक्ता वर्तन
 - B. Producer behaviour
उत्पादक वर्तन
 - C. Firm
उद्योग संस्था
 - D. All of the above
वरील सर्व
- ii. The solution obtained from all points on the equilibrium curve is
समवृत्ती वक्रावरील सर्व बिंदू पासून मिळणारे समाधान असते.
 - A. Equal
सम
 - B. Odd
विषम
 - C. Increases
वाढते
 - D. Decreases
घटते
- iii. Price elasticity of demand is Zero in case of
..... वस्तूच्या बाबतीत मागणीची किंमत लवचिकता ही शून्य असते.
 - A. Essential goods
अत्यावश्यक वस्तू
 - B. Luxury goods
चैनीच्या वस्तू
 - C. Watches

QP-3372

- घड्याळ
D. None of these
यापैकी नाही

- iv. Gross revenue = number of goods sold x
एकूण प्राप्ती = वस्तूची विक्रीसंख्या x
- A. Production
उत्पादन
B. Selling Price
विक्री किंमत
C. Cost
खर्च
D. Wages
वेतन
- v. The short-run average cost curve is shaped in English.
अल्पकालीन सरासरी खर्चाचा वक्र हा इंग्रजीतील आकाराचा असतो.
- A. U
B. V
C. L
D. S

- Q2) Write short notes. (Any three out of five) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]
- A. Scope of microeconomics. [5]
सूक्ष्म अर्थशास्त्राची व्याप्ती सांगा.
- B. Consumer Equilibrium. [5]
उपभोक्त्याचे संतुलन
- C. Factors Determinants of Supply. [5]
पुरवठ्यावर परिणाम करणारे घटक
- D. Exceptions to Law of Demand. [5]
मागणीच्या नियमाचे अपवाद
- E. Internal Economies of the firm [5]
उत्पादनाच्या अंतर्गत बचती

- Q3) Write detailed answers to any two of the following questions. [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.
- A. Explain the various concepts of cost. [10]
खर्चाच्या विविध संकल्पना स्पष्ट करा.

- B. What is elasticity of demand? Explain the types of price elasticity of demand. [10]
मागणीची लवचिकता म्हणजे काय ? मागणीच्या किंमत लवचिकतेचे प्रकार विषद करा.
- C. Discuss in detail the law of diminishing marginal utility. [10]
घटत्या सीमांत उपयोगितेच्या नियमाची सविस्तर चर्चा करा.
- D. Explain the importance and limitations of micro economics. [10]
सूक्ष्म अर्थशास्त्राचे महत्त्व सांगून त्याच्या मर्यादा अधोरेखित करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (95254) ECONOMICS-VII DSE-E71 Part 3 SEM 5

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION****Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-II sem-V****Sub. Name: ECONOMICS-VII DSE-E71****Sub. Code: 54136/65531/75631/79576****Day and Date: NOVEMBER ,26-11-2024****Total Marks: 40****Time: 02.30 PM To 04:00 PM**

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
 2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
 3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Solve following MCQ.**[5]**

- i. is a science that studies a small part of or part of Economy.
..... हे अर्थव्यवस्थेच्या लहान भागाचा किंवा अंशाचा अभ्यास करणारे शास्त्र आहे.
- A. Micro Economics
सूक्ष्म अर्थशास्त्र
 - B. Macro Economics
स्थूल अर्थशास्त्र
 - C. Development of Economics
विकासाचे अर्थशास्त्र
 - D. None of the Above
यापैकी नाही
- ii. The Indifference Curve is always to slope of.....
समवृत्ती वक्र हा नेहमी..... उताराचा असतो.
- A. Negative
ऋणात्मक
 - B. Positive
धनात्मक
 - C. Priceline
किंमत रेषेबरोबर
 - D. None of the Above
यापैकी नाही
- iii. The Cross Elasticity of Demand in the case of alternative goods is.....
पर्यायी वस्तूच्या बाबतीत मागणीची छेदक लवचिकता..... असते.
- A. Zero Elasticity
शून्य लवचिकता
 - B. Negative Elasticity
ऋण लवचिकता
 - C. Positive Elasticity
धन लवचिकता
 - D. Infinite Elasticity

अनंत लवचिकता

iv. Constant Returns to scale is stage in returns to scale theory.
स्थिर परिमाण प्रत्यय ही परिमाण प्रत्यय सिद्धांतातील..... अवस्था आहे.

A. 4th Stage

चौथी

B. 1st Stage

प्रथम

C. 2nd Stage

द्वितीय

D. 3rd Stage

तृतीय

v. The shape of the Average Revenue Curve in a Perfect Competition पूर्ण
स्पर्धा बाजारात सरासरी प्राप्ती वक्राचा आकार..... असतो.

A. Parallel of OX

अक्ष अक्षास समांतर

B. Parallel of OY

अय अक्षास समांतर

C. Descending from Left to Right

डावीकडून उजवीकडे वरून खाली येणारा

D. Descending from Right to Left

डावीकडून उजवीकडे खालून वर जाणारा

Q2) Write short note Any Three Out of Five (पाच पैकी कोणत्याही तीन टिपा लिहा.)

[15]

a. Importance of Micro Economics

सूक्ष्म अर्थशास्त्राचे महत्त्व

b. Indifference Curve

समवृत्ती वक्र

c. Elasticity of Demand

मागणीची लवचिकता

d. Production Function

उत्पादन फलन

e. Short run cost curves

अल्पकालीन खर्चाचे वक्र

Q3) Write any Two Descriptive Questions Out of Three (तीन पैकी कोणतेही दोन दीर्घ प्रश्न [20]
सोडवा.)

a. What is the Micro Economics? Explain the Nature and Scope of Micro Economics.

अंशलक्षी अर्थशास्त्र म्हणजे काय ? अंशलक्षी अर्थशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

- b. Explain the Characteristics of Indifference Curve.
समवृत्ती वक्राचे गुणधर्म स्पष्ट करा.
- c. Explain the Law of Returns to Scale.
उत्पादन प्रमाण फलाच्या सिद्धांताचे सविस्तर विश्लेषण करा.

Seat No. **MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III Sem-VI

Sub. Name: ECONOMICS-VII DSE-E71

Sub. Code: 54136/65531/75631/79576

Day and Date: APRIL ,04-04-2025

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Total Marks: 40

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
 2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
 3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following sentences by choosing the correct alternative given below. [5]
खालील योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा.

i. Economics is a.....Science.

अर्थशास्त्र हे..... शास्त्र आहे.

- A. Political
राजकीय
- B. Cultural
सांस्कृतिक
- C. Natural
नैसर्गिक
- D. Social
सामाजिक

ii. The Concept of Consumers surplus has given by.....

उपभोक्त्याच्या लाभाधिक्याची संकल्पना..... यांनी मांडली.

- A. Adam Smith
अडम स्मिथ
- B. Dr. Marshal
डॉ. मार्शल
- C. Keynes
केन्स
- D. Robbins
रोबिन्स

iii. Every indifference curve to the right indicates level of satisfaction.

उजव्या बाजूकडील प्रत्येक समवृत्ती वक्रसमाधानाची पातळी दर्शवितो.

- A. Less
कमी

- B. Equal
समान
- C. Higher
अधिक
- D. Zero
शून्य

iv. The price elasticity of Demand shows the proportionate change in Demand to proportionate change in.....

मागणीची किंमत लवचिकता ही मागणीतील प्रमाणशीर बदल आणि मधील प्रमाणशीर बदल दर्शवितो.

- A. Price
किंमती
- B. Saving
बचती
- C. Expenditure
खर्चा
- D. Income
उत्पन्ना

v. law of Variable proportions scale is production function.
बदलत्या प्रमाण फलाचा नियम उत्पादन फलन आहे.

- A. short run
अल्पकालीन
- B. medium run
मध्यम मुदत
- C. long run
दीर्घकालीन
- D. None of above
यापैकी नाही

Q2) Write the short notes (any three) लघू टिपा लिहा (कोणतेही तीन) [15]

- a. Opportunity cost [5]
वैकल्पिक खर्च
- b. Income elasticity of Demand [5]
मागणीची उत्पन्न लवचिकता
- c. The law of diminishing marginal utility [5]
घटत्या सीमांत उपयोगितेचा सिद्धांत
- d. Internal economies of scale [5]

उत्पादनाच्या अंतर्गत बचती

- e. Short run cost Curves
अल्पकालीन खर्च वक्र

[5]

Q3) Write details answers (any two)
सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

- a. Explain the characteristics of indifference curve.
समवृत्ती वक्राची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [10]
- b. Explain the law of Demand.
मागणीचा नियम स्पष्ट करा. [10]
- c. Explain the Law of Returns to scale.
बदलत्या प्रमाण फलाचा नियम स्पष्ट करा. [10]

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (79576) ECONOMICS-VII DSE-E71 Part 3 SEM 5
- 2] (388) B. A.(Semester) (65531) ECONOMICS PAPER VII Part 3 SEM 5
- 3] (388) B. A.(Semester) (54136) ECONOMICS PAPER VII Part 3 SEM 5
- 4] (3129) B.A. (C.B.C.S) (75631) ECONOMICS-VII DSE-E71 Part 3 SEM 5

QP-1067

Total No. of Pages : 3

Seat No.

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III Sem IV

Sub. Name: ECONOMICS-VIII DSE-E72

Sub. Code: 54137/65532/75632/79577

Day and Date: NOVEMBER ,27-11-2024

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
 2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
 3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Choose the correct option and complete the following statement. दिलेल्या पर्यायांमधून [5]
योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.

i. According to, the raising of income levels is generally called economic growth in rich countries.

..... यांच्या मते, श्रीमंत राष्ट्रांच्या उत्पन्नातील वाढीची पातळी म्हणजे आर्थिक वाढ होय.

- A. Robertson
रॉबर्टसन
- B. A. Madison
ए. मॅडिसन
- C. Dr. Marshall
डॉ. मार्शल
- D. None of these
यापैकी नाही

ii. India ranks in the world in service sector output.

भारताचा सेवा क्षेत्रांमधील उत्पादनात जगात.....क्रमांक आहे.

- A. 15th
१५ वा
- B. 16th
१६ वा
- C. 5th
५ वा
- D. 20th
२० वा

iii. Ricardo's book 'Politics and Principles of Taxation' was published in

रिकार्डोचा 'राज्यशास्त्र व करविषयक तत्त्व हा ग्रंथ सन.....मध्ये प्रसिद्ध झाला.

- A. 1884
१८८४
- B. 1885

- १८८५
C. 1886
१८८६
D. 1887
१८८७

iv. The duration of the take-off stage is years.

उडडाणावास्थेचा कालावधी.....वर्षांचा असतो.

- A. 20 to 30
२० ते ३०
B. 30 to 40
३० ते ४०
C. 40 to 50
४० ते ५०
D. 50 to 60
५० ते ६०

v. In 1962,first introduced the scientific concept of human capital investment.

सन १९६२ मध्ये.....यांनी सर्वप्रथम मानवी भांडवल गुंतवणुकीची शास्त्रशुद्ध संकल्पना मांडली.

- A. Malthus
माल्थस
B. Lord Keynes
लॉर्ड केन्स
C. Prof. Schultz
प्रा. शूल्झ
D. David Ricardo
डेव्हिड रिकार्डो

Q2) Write a short notes (Any Three) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

a. Indicators of Economic Development

[5]

आर्थिक विकासाचे निर्देशक

b. Sustainable Development

[5]

शाश्वत विकास

c. Characteristics of an Underdeveloped Economy

[5]

अविकसित अर्थव्यवस्थेची लक्षणे

d. Theory of Balanced Growth

[5]

समतोल विकास सिद्धांत

c. Portfolio and Aid

[5]

Q3) Write a broad questions (Any Two)
दिर्घोत्तरी प्रश्न लिहा. (कोणतेही दोन)

- a. What is capital formation? State the importance of capital formation in [10]
economic development.
भांडवल निर्मिती म्हणजे काय ? भांडवल निर्मितीचे आर्थिक विकासातील महत्त्व सांगा.
- b. Explain the Ricardian theory of economic development. [10]
रिकार्डोचा आर्थिक विकासाचा सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.
- c. Explain the developmental current status of Indian economy. [10]
भारतीय अर्थव्यवस्थेची विकासात्मक सद्यस्थिती स्पष्ट करा.

* * *

QP-960

Total No. of Pages : 3

Seat No.

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III sem V

Sub. Name: ECONOMICS-VIII DSE-E72

Sub. Code: 95255

Day and Date: NOVEMBER ,27-11-2024

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Q 1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives. [5] प्र. १) [5]
योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा.

- i. The concept of vicious circle of poverty was introduced by -----
दारिद्र्याच्या दृष्टचक्राची संकल्पना ----- यांनी मांडली.
- A. Prof. Keynes
प्रो. केन्स
- B. Prof. Schumpeter
प्रो. शुम्पीटर
- C. Prof. Myrdal
प्रो. मिर्डाल
- D. Prof. Nurkse
प्रो. नर्क्से
- ii. The concept of economic development is related to countries.
आर्थिक विकास ही संकल्पना देशांशी संबंधित आहे.
- A. developed
विकसित
- B. undeveloped
अविकसित
- C. developing
विकसनशील
- D. None of the these
यापैकी नाही
- iii. is the main occupation of an undeveloped economy.
अविकसित अर्थव्यवस्थेचा हा प्रमुख व्यवसाय असतो.
- A. Agriculture
शेती
- B. Industry
उद्योग
- C. Fishing
मासेमारी

D. All of the these
वरील सर्व

iv. Big push theory was proposed by

धक्का सिद्धांताची मांडणी यांनी केली.

- A. Ricardo
रिकार्डो
- B. Rostow
रोस्टो
- C. Rodan
रोडान
- D. Hirschman
हर्शमन

v. introduced the concept of human capital investment.

..... यांनी मानवी भांडवल गुंतवणुकीची संकल्पना मांडली.

- A. Schultz
शुल्झ
- B. Hirschman
हर्शमन
- C. Ricardo
रिकार्डो
- D. Rostow
रोस्टो

Q2) Q. 2) Write Notes (Any Three out of five) [15] टीपा लिहा (पाचपैकी कोणत्याही तीन) [15]

- a. a) Indicators of economic development [5]
अ) आर्थिक विकासाचे निर्देशांक
- b. b) Features of economic growth [5]
ब) आर्थिक वृद्धीची वैशिष्ट्ये
- c. c) Sustainable development [5]
क) शाश्वत विकास
- d. d) Capital formation [5]
ड) भांडवल निर्मिती
- e. e) Human capital [5]
इ) मानवी भांडवल

Q3) Q.3) Solve long answer questions (Any Two) [20]

प्र. ३). दीर्घत्तरी प्रश्न सोडवा (कोणतेही दोन)

- a. What is economic development? Explain characteristics of economic development. [10]
आर्थिक विकास म्हणजे काय ? आर्थिक विकासाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- b. What is underdeveloped economy and explain its characteristics? [10]
अविकसित अर्थव्यवस्था म्हणजे काय आणि तिची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा ?
- c. Explain the importance of capital formation in economic development. [10]
आर्थिक विकासात भांडवल निर्मितीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- d. Explain Lewis theory of economic development. [10]
लेविस यांचा आर्थिक विकासाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

* * *

Seat No. _____

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III Sem IV

Sub. Name: ECONOMICS-VIII DSE-E72

Sub. Code: 95255

Day and Date: APRIL ,05-04-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the sentences by choosing the correct words from the following. खालीलपैकी [5]
योग्य विधान निवडून विधाने पूर्ण करा.

i. Economic growth is a concept related to ----- country.

- A. Developed
विकसित
B. Underdeveloped
अविकसित
C. Developing
विकसनशील
D. None of these.
यापैकी नाही.

ii. India ranks ----- in terms of industrial production.

औद्योगिक उत्पादनाच्या बाबतीत भारताचा ----- क्रमांक लागतो.

- A. First
पहिला
B. Fifth
पाचवा
C. Seventh
सातवा
D. Tenth
दहावा

iii. Stages theory of economic growth was presented by -----.

- A. Ricardo
रिचर्डो
B. W.W.Rostow
डब्ल्यू.डब्ल्यू.रोस्टो
C. Myrdal
मिर्डाल

QP-3463

D. Harshman
हर्शमन

- iv. The importance of capital formation is -----
भांडवल निर्मितीचे महत्त्व ----- आहे.
- A. Employment generation
रोजगारवाद
- B. Laying foundation for development
विकासाचा पाया घालणे
- C. Technological development
तांत्रिक विकास
- D. All above
वरीलपैकी सर्व
- v. All kinds of favorable effects of economic development in a particular region on other regions are called ----- effects.
एका विशिष्ट प्रदेशातील आर्थिक विकासाचे इतर प्रदेशावर होणाऱ्या सर्व प्रकारच्या अनुकूल परिणामांना - -
----- परिणाम म्हणतात
- A. Back wash
प्रतिसारक
- B. Spread
विस्तारक
- C. Concentric
केंद्रबिंदू
- D. None of these
यापैकी नाही

Q2) Write short notes (any 3 out of 5) टिपा लिहा. (5 पैकी कोणतेही 3) [15]

- a. Explain the obstacles of Economics Development. [5]
आर्थिक विकासातील अडथळे स्पष्ट सांगा.
- b. Characteristics of under developed economy. [5]
अविकसित अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- c. Backwash opposite spread effects. [5]
प्रतिसारक विरुद्ध विस्तारक परिणाम.
- d. Importance of capital formation in economic development. [5]
आर्थिक विकासातील भांडवल निर्मितीचे महत्त्व.
- e. Objectives of Sustainable Development. [5]
शाश्वत विकासाची उद्दीष्ट्ये

Q3) Solve Broad Questions. (Any 2 out of 4) [20]

दिर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा. (4 पैकी कोणतेही 2)

- a. What is Economic Development and explain its Indicators. [10]
आर्थिक विकास म्हणजे काय आणि त्याचे निर्देशक स्पष्ट करा.
- b. Explain the development status of indian economy . [10]
भारतीय अर्थस्वथेच्या विकासाची सद्य स्थिती स्पष्ट करा
- c. Explain the role of state in Economic Development. [10]
आर्थिक विकासातील शासनाची भूमिका स्पष्ट करा.
- d. Explain the W. W. Rostow's stages of Economic growth. [10]
डब्ल्यू. डब्ल्यू. रोस्टो च्या आर्थिक वाढीचे टप्पे स्पष्ट करा

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.
सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (95255) ECONOMICS-VIII DSE-E72 Part 3 SEM 5

QP-1133

Total No. of Pages : 2

Seat No. _____

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III Sem-V

Sub. Name: ECONOMICS-IX DSE-E73

Sub. Code: 95256

Day and Date: NOVEMBER ,28-11-2024

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
 2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
 3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following sentences by choosing Correct alternatives. योग्य पर्याय निवडून [5]
खालील विधाने पूर्ण करा.

i. is only a price of one Currency quoted in terms of another Currency.

एका देशाच्या चलनाची दुसऱ्या देशाच्या चलनातील किंमत म्हणजे..... होय.

- A. Terms of Trade / व्यापारशर्ती
- B. Bank rate / बँकदर
- C. Export rate / निर्यात दर
- D. Rate of exchange / विनिमय दर

ii. is the engine of economic growth.

.....आर्थिक वृद्धीचे इंजिन आहे.

- A. International trade / आंतरराष्ट्रीय व्यापार
- B. Regional trade / विभागीय व्यापार
- C. Gold trade / सोन्याचा व्यापार
- D. Agriculture trade / कृषी व्यापार

iii. Prof. G. S. Dorance has introduced the concept of terms of trade as.....

प्रा. जी. एस. डोरान्स यांनी व्यापारशर्ती विषयक.....संकल्पना मांडली आहे.

- A. Net barter terms of trade / निव्वळ वस्तूगत व्यापारशर्ती
- B. Gross barter terms of trade / स्थूल वस्तूगत व्यापारशर्ती
- C. Income terms of trade / उत्पन्न व्यापारशर्ती
- D. Single factor terms of trade / एक घटक व्यापारशर्ती

iv.are the advantages of floating exchange rate.

.....हे तरतु्या विनिमय दराचे फायदे आहेत.

- A. Independent economic policy / स्वतंत्र आर्थिक धोरण
- B. Increase in foreign trade / विदेशी व्यापारात वाढ
- C. 'A' and 'B' options / 'अ' आणि 'ब' पर्याय
- D. Decreasing in foreign trade / विदेशी व्यापारात घट

- v. The economist.....emphasized the regional division of labour.
.....या अर्थशास्त्रज्ञाने भौगोलिक श्रमविभागणीला महत्त्व दिले.
- A. Paul-Samuelson / पॉल सॅम्युअलसन
B. Prof. Haberler / प्रा. हॅबर्लर
C. Prof . Kindleberger / प्रा. किंडलबर्जर
D. All of the above / वरील सर्व

Q2) Write Short Notes (Any THREE out of Five) टिपा लिहा. (पाच पैकी कोणत्याही तीन)

[15]

- a. a) Similarities between Inter-regional trade and international trade.
अ) अंतर्गत व्यापार व आंतरराष्ट्रीय व्यापारातील साम्य.
b) Factors determining the gains from international trade.
ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापारापासूनचे लाभ निर्धारित करणारे घटक.
c) Terms of trade.
क) व्यापारशर्ती.
d) Types of quota system.
ड) कोटा पद्धतीचे प्रकार.
e) Flexible Exchange Rate.
इ) बदलता विनिमय दर.

Q3) Write detailed answer the Following. (Any Two out of Four) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणत्याही दोन) [20]

- a. a) Explain comparative cost theory of international trade.
अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा तुलनात्मक खर्च सिद्धांत स्पष्ट करा.
b) Explain the merits and demerits of Floating Exchange Rate.
ब) तरत्या विनिमय दराचे गुण-दोष स्पष्ट करा.
c) Explain the issues against Protected trade policy.
क) संरक्षित व्यापार धोरणाच्या विरुद्ध मुद्दे स्पष्ट करा.
d) Measurement of the gains from international trade: Explain the Ricardo's approach.
ड) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या लाभाचे मापन: रिकार्डोचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

* * *

Seat No. _____

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION**Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III Sem V****Sub. Name: ECONOMICS-IX DSE-E73****Sub. Code: 54138/65533/75633/79578****Day and Date: NOVEMBER ,28-11-2024****Total Marks: 40****Time: 02.30 PM To 04:00 PM**

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
 2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
 3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following statement by choosing correct options. योग्य पर्याय निवडून [5]
खालील विधाने पूर्ण करा.

- i.theory is known as modern theory of international trade.
.....सिद्धांत हा आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा आधुनिक सिद्धांत म्हणून ओळखला जातो.
A. Ricardian / रिकार्डोचा
B. Heckscher-Ohlin / हेक्शर ओहलीनचा
C. Schumper's / शूंपीटरचा
D. Marshall's / मार्शलचा
- ii. Domestic trade and international trade are based on.....
अंतर्गत व्यापार व आंतरराष्ट्रीय व्यापार हा.....वर आधारित आहे.
A. Division of labour / श्रम विभागणी
B. Efficiency of Workers / कामगारांची कार्यक्षमता
C. Production ratio / उत्पादन प्रमाण
D. None of these / यापैकी नाही
- iii. Free trade policy was advocated by.....
.....यांनी मुक्त व्यापार नीतीची मांडणी केली.
A. Thomson / थॉमसन
B. Canan / कॅनन
C. Adam Smith / अॅडम स्मिथ
D. None of these / यापैकी नाही
- iv. Tariffs and import quota methods are used in.....trade policy.
जकात आणि आयात कोटा पद्धती.....व्यापार नीतीमध्ये वापरली जाते.
A. Free / मुक्त
B. Protected / संरक्षित
C. Mixed / मिश्र
D. All of the above / वरील सर्व
- v. Terms of trade are always favourable to.....countries.
व्यापारशर्ती या नेहमी.....देशांना अनुकूल ठरतात.

- A. Developing / विकसनशील
 B. Developed / विकसित
 C. Asian / आशियाई
 D. African / आफ्रिकन

Q2) Write short notes on (Any three) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन)

[15]

- a. a) Difference between internal and international trade. / देशांतर्गत आणि आंतरराष्ट्रीय व्यापारातील फरक.
 b) Importance of terms of trade. / व्यापारशर्तीचे महत्त्व
 c) Quotas. / कोटा.
 d) Merits of fixed exchange rate. / स्थिर विनिमय दराचे गुण.
 e) Factors determining the gains from international Trade./ आंतरराष्ट्रीय व्यापारापासूनचे लाभ निर्धारित करणारे घटक.

Q3) Write detailed answers the Following (Any Two) खालीलपैकी दोहोंची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- a. a) Explain comparative cost theory of international trade.
 आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा तुलनात्मक खर्च सिद्धांत स्पष्ट करा.
 b) Explain the merits and demerits of flexible exchange rate.
 लवचिक विनिमय दराचे गुण-दोष स्पष्ट करा.
 c) Explain the arguments for and against of free trade policy.
 मुक्त व्यापार धोरणाच्या समर्थनात आणि विरुद्ध युक्तिवाद स्पष्ट करा.

* * *

Seat No. _____

MAR_APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III sem IV

Sub. Name: ECONOMICS-IX DSE-E73

Sub. Code: 54138/65533/75633/79578

Day and Date: APRIL ,08-04-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Q.1) Complete the following Sentence by choosing correct alternative. प्र.1) [5]
खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

- i. Heckscher-Ohlin's theory is also called/ हेक्शर-ओव्हलिन यांच्या सिद्धांताला असेही म्हणतात. /
A. Theory of Factor Endowment / घटक सुबत्तेचेचा सिद्धांत
B. Rent Theory/खंड सिद्धांत
C. Theory of Marginal Utility/ सीमान्त उपयोगीतेचा सिद्धांत
D. Theory of Value/मूल्य सिद्धांत
- ii.This thinker introduced the concept of measuring the terms of trade./या विचारवंतानी व्यापार शर्ती मोजण्याच्या संकल्पना मांडल्या.
A. Mil / मिल
B. Marshal/ मार्शल
C. Ohlin/ओव्हलिन
D. All of the above/ वरील सर्व
- iii. To limit changes in the exchange rate, the central bankof foreign currency./विनिमय दरातील बदल मर्यादित ठेवण्यासाठी मध्यवर्ती बँक परकीय चलन करते.
A. Exchange /विनिमय
B. Purchase/खरेदी
C. Buying and selling /खरेदी-विक्री
D. Sale/ विक्री
- iv. has explained the consequences of Tariffs./..... यांनी जकातीचे परिणाम स्पष्ट केले आहेत.
A. Kindle Berger /किंडल बर्जर
B. Ham/हॅम
C. J.S.Mil / जे. एस. मिल
D. Devid Ricardo/ डेव्हिड रिकार्डो

v. At the international level, efforts are made to maintain stability in the exchange

rate through/आंतरराष्ट्रीय पातळीवर विनिमय दरात स्थैर्य राखण्याचा प्रयत्न
.....मार्फत केला जातो.

- A. International monetary fund / आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी
- B. World Bank /जागतिक बँक
- C. Federal Bank /फेडरल बँक
- D. Reserve Bank/रिझर्व बँक

Q2) Q.2) Write short Notes on (Any Three) प्र.2) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) [15]

- a. Difference between inter-regional and international trade/आंतरविभागीय व आंतरराष्ट्रीय व्यापारतील फरक
- b. Factors affecting the terms of trade/व्यापारशर्तीवर परिणाम करणारे घटक
- c. Fixed exchange rate/स्थिर विनिमय दर
- d. Classification of Tariffs /जकातीचे वर्गीकरण
- e. Trade as an engine of economic growth/व्यापार आर्थिक वृद्धीचे इंजिन

Q3) Q.3) Answer the following questions in detail. (Any Two) [20]

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.(कोणत्याही दोन)

- a. Explain Ricardin theory of international trade./डेव्हिड रिकार्डोचा आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- b. Critically evaluate the purchasing power parity theory./ क्रयशक्ती समता सिद्धांताचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.
- c. What is free trade? Discuss the various points of support for free trade./ मुक्त व्यापार म्हणजे काय ? मुक्त व्यापाराच्या समर्थनाच्या विविध मुद्द्यांची चर्चा करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (79578) ECONOMICS-IX DSE-E73 Part 3 SEM 5
- 2] (388) B. A.(Semester) (65533) ECONOMICS PAPER IX Part 3 SEM 5
- 3] (388) B. A.(Semester) (54138) ECONOMICS PAPER IX Part 3 SEM 5
- 4] (3129) B.A. (C.B.C.S) (75633) ECONOMICS-IX DSE-E73 Part 3 SEM 5

QP-1506

Total No. of Pages : 3

Seat No.

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

Bachelor of Arts NEP 2.0

BA-III Sem-VI

Sub. Name: ECONOMICS-X DSE-E74

Sub. Code: 54151/65534/75634/79579

Day and Date: NOVEMBER ,30-11-2024

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
 2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
 3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives lve following [5]
MCQ. खालील पैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.

i. Applied Research is known as -----

उपयोजित संशोधन हे ----- म्हणून ओळखले जाते.

- A. Pure Research शुध्द संशोधन
- B. Exploratory Research अन्वेषणात्मक संशोधन
- C. Action research
कार्यात्मक संशोधन
- D. Descriptive Research
वर्णनात्मक संशोधन

ii. The research is always -----

संशोधन हे नेहमी -----

- A. verifying the old knowledge
जुन्या ज्ञानाचे मुल्यांकन करते
- B. exploring new knowledge
नवीन ज्ञानाची प्राप्ती करते
- C. a and b
अ व ब
- D. None of these
या पैकी नाही

iii. -----is the tentative explanation of the problem.

-----हे समस्येचे तात्पुरत्या स्वरूपाचे स्पष्टीकरण करते.

- A. Data Analysis
तथ्य विश्लेषण
- B. Data Collection
तथ्य संकलन
- C. Hypothesis

गृहीतक
D. Research Design
संशोधन आराखडा

iv. -----are the method of collecting primary data

----- या प्राथमिक तथ्य संकलन करण्याच्या पध्दती आहेत.

- A. Questionnaires
प्रश्नावली
- B. Schedule
अनुसूची
- C. Interview
मुलाखत
- D. All above
वरील सर्व

v. The researcher has to determine the methodical planning, outline and layout of his work, this is called-----.

संशोधकाला त्याच्या कामाचे पध्दतशीर नियोजन , त्याची रूपरेषा, व मांडणीचे स्वरूप निश्चित करावे लागते, यालाच-----असे म्हणतात.

- A. Research Design
संशोधन आराखडा
- B. Hypothesis
गृहीतक
- C. Review of Literature
साहित्याचा आढावा
- D. Data collection
तथ्य संकलन

Q2) Write short notes (any THREE out of five) टीपा लिहा (कोणत्याही पाच पैकी तीन) [15]

- a. Objective of research [5]
अ) संशोधनाची उद्दिष्टे
- b. Importance of hypothesis [5]
गृहीतकाचे महत्त्व
- c. Primary Data [5]
प्राथमिक तथ्य
- d. Pure research and applied research [5]
शुध्द संशोधन व उपयोजित संशोधन
- e. Source of hypothesis [5]
गृहीतकाचे स्त्रोत

Q3) खालील कोणत्याही दोन प्रश्नाची (तीन पैकी) सविस्तर उत्तरे लिहा. [20]

Write detail answers on any TWO (out of three) of the following

- a. What is research? Explain importance of research
संशोधन म्हणजे काय ? संशोधनाचे महत्त्व स्पष्ट करा. [10]
- b. Explain the merit and demerit of interview method.
मुलाखतीचे गुण व दोष स्पष्ट करा. [10]
- c. What is meant by Research Design? Explain steps of research design.
संशोधन आराखडा म्हणजे काय ? संशोधन आराखड्याचे टप्पे स्पष्ट करा. [10]

* * *

Seat No. _____

QP-1460

Total No. of Pages : 2

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III sem-IV

Sub. Name: ECONOMICS-X DSE-E74

Sub. Code: 95257

Day and Date: NOVEMBER ,30-11-2024

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions:** 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) Q.1 Complete the following sentences by choosing correct alternative खालील वाक्ये [5]
योग्य पर्याय निवडून पूर्ण करा.

- i. Economics is a science.
अर्थशास्त्र हे शास्त्र आहे.
A. Social सामाजिक
B. Arts कला
C. Fundamental मूलभूत
D. None of these यापैकी नाही
- ii. The pre-planning of research work is called
संशोधन कार्याचे पूर्व नियोजन म्हणजे होय
A. Research Design संशोधन आराखडा
B. Hypothesis गृहीतक
C. Concept संकल्पना
D. None of these यापैकी नाही
- iii. refers to a theoretical statement that is subject to verification.
..... म्हणजे ज्याची सत्यता पडताळून पाहावयाची आहे, असे विचाराधीन सैद्धांतिक विधान होय
A. Research Design संशोधन आराखडा
B. Hypothesis गृहीतक
C. Concept संकल्पना
D. All of these यापैकी सर्व
- iv. Concepts are of nature.
संकल्पना स्वरूपाची असते
A. Tangible मूर्त
B. Intangible अमूर्त
C. Both दोन्ही
D. None of these यापैकी नाही
- v. The method is used for collecting primary information.
प्राथमिक माहिती संकलित करण्यासाठी पद्धतीचा वापर केला जातो

QP-1460

- A. Observation निरीक्षण
B. Interview मुलाखत
C. Questionnaire प्रश्नावली
D. All of these यापैकी सर्व

Q2) Write short notes (any THREE out of five) / टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) [15]

- a. Need of Literature Review [5]
साहित्य आढाव्याची गरज
- b. Characteristics of a Good Research Design [5]
चांगल्या संशोधन आराखड्याची वैशिष्ट्ये
- c. Importance of a Hypothesis. [5]
गृहीतकाचे महत्त्व
- d. Difference Between Primary Data and Secondary Data. [5]
प्राथमिक आकडेवारी व दुय्यम आकडेवारी यातील फरक
- e. Advantages and Disadvantages of the Interview Method. [5]
मुलाखत पद्धतीचे गुण दोष

Q3) Write detail answers on any TWO (out of four) of the following. [20]
खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

- a. Explain the Types of Research. [10]
संशोधनाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- b. Steps in a research design [10]
संशोधन आराखड्यातील टप्पे सांगा
- c. Explain the characteristics of hypothesis. [10]
गृहीतकांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- d. State the Types of Observation Method. [10]
निरीक्षण पद्धतीचे प्रकार सांगा.

* * *

Seat No. **OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION****Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III Sem-VI****Sub. Name: ECONOMICS-XI DSE-E75****Sub. Code: 95258****Day and Date: DECEMBER ,02-12-2024****Time: 02.30 PM To 04:00 PM**

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Total Marks: 40**Q1) Solve following MCQ.****[5]**

i. 'Das Capital' was written by..... /

'दास कॅपिटल' हा ग्रंथ.....याने लिहिला.

- A. Adam Smith /
 अॅडम स्मिथ
 B. Karl Marx /
 कार्ल मार्क्स
 C. David Ricardo /
 डेव्हिड रिकार्डो
 D. Thomas Malthus /
 थॉमस माल्थस

ii.

According to Thomas Malthus the food supply of the country increases by

थॉमस माल्थसच्या मते देशातील अन्नधान्यने वाढते.

- A. Mathematical method /
 गणीतीय पद्धत
 B. Geometric method /
 भूमितीय पद्धत
 C. Both of the above /
 वरील दोन्ही
 D. None of these /
 यापैकी नाही

iii. Rent theory presented by

खंड सिद्धांत यांनी मांडला.

- A. Karl Marx /
 कार्ल मार्क्स
 B. Adam Smith /
 अॅडम स्मिथ
 C. Thomas Malthus /
 थॉमस माल्थस

D. David Ricardo /
डेव्हिड रिकार्डो

iv. stages of economic growth did by Friedrich List. /
फ्रेडरिक लिस्टने आर्थिक वाढीचे टप्पे केले.

- A. 3 /
3
B. 4 /
4
C. 5 /
5
D. 6 /
6

v.

. is nation building only from the economic side. /
. म्हणजे केवळ आर्थिक बाजूने राष्ट्र निर्मिती होय.

- A. Naturalism /
निसर्गवाद
B. Mercantilism /
व्यापारवाद
C. Materialism /
भौतिकवाद
D. None of these /
यापैकी नाही

Q2) Write short notes (any Three out of five)

[5]

a. The concept of natural order /
नैसर्गिक व्यवस्थेची संकल्पना

[5]

b. Division of labour /
श्रम विभागणी

[5]

c. Concept of nationalism /
राष्ट्रवादाची संकल्पना

[5]

d. Concept of scientific socialism /
शास्त्रीय समाजवादाची संकल्पना

[5]

e. Criticism on classical school /
सनातनवादी विचारांवरील टीका

[5]

Q3) Write details answers on any Two (out of three) of the following.

- a. Explain the meaning of naturalism and explain the reasons for the rise of [10]
naturalism. /
निसर्गवादाचा अर्थ स्पष्ट करुन निसर्गवादाच्या उदयाची कारणे विशद करा.
- b. Explain the population theory of Thomas Malthus. / [10]
थॉमस माल्थसचा लोकसंख्या सिद्धांत स्पष्ट करा.
- c. Explain the protection theory of Fredrick List. / [10]
फ्रेडरिक लिस्टचा संरक्षण सिद्धांत स्पष्ट करा.
- d. Explain the theory of surplus value of Karl Marx's. / [10]
कार्ल मार्क्स यांचा अतिरिक्त मूल्य सिद्धांत स्पष्ट करा.

* * *

QP-3742

Total No. of Pages : 3

Seat No.

MAR_APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: ECONOMICS-XI DSE-E75

Sub. Code: 95258 BA - III sem-V

Day and Date: APRIL ,11-04-2025

Total Marks: 40

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

- Instructions:**
- 1. All questions are compulsory**
 - 2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary**
 - 3. Figures to the right indicate full marks**

Q1) खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा. Complete the following Sentences by [5] choosing correct alternative.

- i. निसर्गवाद्यांच्या मतेव्यवसायच उत्पादक होय .
The principles of natureare the only productive ones.
- A. व्यापार
Trade
- B. शेती
Agriculture
- C. उद्योग
Industry
- D. सेवा
Services
- ii. थॉमस माल्थसच्या मते देशाची लोकसंख्याने वाढते.
According to Thomas Malthus, the population of a country increases by
- A. गणीतीय श्रेणी
Mathematical series
- B. भूमितीय श्रेणी
Geometric
- C. वरील दोन्ही
Neither of these
- D. यापैकी नाही
Neither of these
- iii. फ्रेडरिक लिस्टच्या मते मुक्त व्यापारी धोरण देशांना फायदेशीर ठरते.
Friedrich List's free trade policy is beneficial to countries.
- A. प्रगतशील
Progressive
- B. मागास
Backward
- C. प्रगत

- Advanced
D. वरील सर्व
All above

- iv. 'दास कॅपिटल' हा ग्रंथ.....याने लिहिला.
The book 'Das Kapital' was written by.....
A. अॅडम स्मिथ स्मिथ
Adam Smith Smith
B. कार्ल मार्क्स
Karl Marx
C. डेव्हिड रिकॉर्ड
David Record
D. थॉमस माल्थस
Thomas Malthus
- v. संपत्ती संचालनाच्या आराखड्यामध्ये अवस्था दिल्या आहेत.
The wealth management plan provides for stages.
A. एक
One
B. दोन
Two
C. तीन
Three
D. चार
Four

- Q2) खालील पैकी टिप लिहा (कोणत्याही तीन) Write a note on the following (any three) [15]
- a. निसर्गावाद उदयाची कारणे [5]
Reasons for naturalistic evolutionism
- b. रिकॉर्डेड यांचे वेतन विषयक विचार [5]
Recorded professional wage theory
- c. सनातनवादी पंथ [5]
Sanatanist sect
- d. अॅडम स्मिथ यांचे कर विषयक तत्व [5]
Adam Smith's basic principle of taxation
- e. कार्ल मार्क्स यांचा अतिरिक्त मूल्य सिद्धांत [5]
Karl Marx's theory of human surplus value

- Q3) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही दोन) Write your own answers (any two) [20]

अ) फेड्रिक लिस्ट यांचा संरक्षणाचा सिद्धांत स्पष्ट करा

- a) Explain Frederick List's theory of public protection
ब) व्यापारवाद अर्थ सांगून व्यापारवादी विचारसरणीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
b) Explain the meaning of mercantile ideology.
क) थॉमस माल्थसच्या लोकसंख्या सिद्धांताचे स्पष्टीकरण करा
c) Explain Thomas Malthus's theory of population
ड) कार्ल मार्क्स यांचा अतिरिक्त मूल्य सिद्धांत स्पष्ट करा.
d) Explain the theory of surplus value of Karl Marx's

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (95258) ECONOMICS-XI DSE-E75 Part 3 SEM 5

Seat No. _____

QP-1631

Total No. of Pages : 3

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

Bachelor of Arts NEP 2.0

BA-III sem-V

Sub. Name: ECONOMICS-XI DSE-E75

Sub. Code: 65535/75635/79580

Day and Date: DECEMBER ,02-12-2024

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following Sentences by choosing correct alternative. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा. [5]

- i. According to Thomas Malthus the population of a country increases by
थॉमस माल्थसच्या मते देशाची लोकसंख्याने वाढते.
- A. Mathematical series
गणीतीय श्रेणी
- B. Geometrical series
भूमितीय श्रेणी
- C. Both of the above
वरील दोन्ही
- D. None of these
यापैकी नाही
- ii. According to theideology, surplus is created only in agriculture.
.....विचारसरणीच्या मते अधिक्य हे केवळ शेती मध्ये निर्माण होते.
- A. Mercantilist
व्यापारवादी
- B. Naturalist
निसर्गवादी
- C. Keynesian
केन्ससियन
- D. New classical
नवसनातन
- iii. According to Friedrich List, free trade policy is beneficial to countries.
फ्रेडरिक लिस्टच्या मते मुक्त व्यापारी धोरण देशांना फायदेशीर ठरते.
- A. Progressive
प्रगतशील
- B. Developed
प्रगत
- C. Backward

QP-1631

- मागास
D. All of the above
वरील सर्व

iv. The economic thought that was introduced in France in the 18th century is called..... १८ व्या शतकात फ्रान्समध्ये जो आर्थिक विचार मांडला गेला त्यास..... असे म्हटले जाते.

- A. Naturalist ideology
निसर्गवादी विचारधारा
B. Material ideology
भौतिक विचारधारा
C. Mercantilist Ideology
व्यापारवादी विचारधारा
D. None of the above
वरीलपैकी नाही

v. The book 'Das Capital' was written by.....
दास कॅपिटल' हा ग्रंथ.....याने लिहिला

- A. Adam Smith
अॅडम स्मिथ स्मिथ
B. Karl Marx
कार्ल मार्क्स
C. David Ricard
डेव्हिड रिकॉर्ड
D. Thomas Malthus
थॉमस माल्थस

Q2) Write a note on the following (any three). खालील पैकी टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) [15] [15]

- a. Characteristics of mercantilist ideology [5]
व्यापारवादी विचारसरणीची वैशिष्ट्ये
- b. Importance of Defence Policy [5]
संरक्षणनीतीचे महत्व
- c. classical sect [5]
सनातनवादी पंथ
- d. Canons of Taxation [5]
कर कसोट्या
- e. Wage theory of Ricardo [5]
रिकार्डो वेतन सिद्धांत

Q3) Write short answers (any two) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

- a. Explain population theory of Thomas Malthus. [10]
थॉमस माल्थसचा लोकसंख्या सिद्धांत स्पष्ट करा.
- b. Explain what is naturalism and the reasons for the rise of naturalism. [10]
निसर्गवादाचा अर्थ सांगून निसर्गवाद उदयाची कारणे स्पष्ट करा.
- c. Explain the theory of surplus value of Karl Marx's. [10]
कार्ल मार्क्स यांचा अतिरिक्त मूल्य सिद्धांत स्पष्ट करा.

Seat No. **MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III sem IV

Sub. Name: ECONOMICS-XI DSE-E75

Sub. Code: 65535/75635/79580

Day and Date: APRIL ,11-04-2025

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
3. Figures to the right indicate full marks

Total Marks: 40

Q1) खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा. Complete the following Sentences by [5] choosing correct alternative.

i. निसर्गवाद्यांच्या मतेव्यवसायच उत्पादक होय.

The principles of natureare the only productive ones.

- A. व्यापार
Trade
- B. शेती
Agriculture
- C. उद्योग
Industry
- D. सेवा
Services

ii.विचारसरणीच्या मते अधिक्य हे केवळ शेती मध्ये निर्माण होते.

.....According to the ideology, surplus is created only in agriculture.

- A. व्यापारवादी
Mercantilist
- B. निसर्गवादी
Naturalist
- C. केन्ससियन
Keynesian
- D. नावसनातन
New classical

iii. फ्रेडरिक लिस्टच्या मते मुक्त व्यापारी धोरण देशांना फायदेशीर ठरते.

According to Friedrich List, free trade policy is beneficial to countries.

- A. प्रगतशील
Progressive
- B. प्रगत
Developed
- C. मागास

QP-3724

- Backward
D. वरील सर्व
All of the above

- iv. १८व्या शतकात फ्रान्समध्ये जो आर्थिक विचार मांडला गेला त्यास..... असे म्हटले जाते.
The economic thought that was introduced in France in the 18th century is called.....
A. निसर्गवादी विचारधारा
Naturalist ideology
B. भौतिक विचारधारा
Material ideology
C. व्यापारवादी विचारधारा
Mercantilist Ideology
D. वरीलपैकी नाही
None of the above

- v. संपत्ती संचालनाच्या आराखड्यामध्ये अवस्था दिल्या आहेत.
The wealth management plan provides for stages.
A. एक
One
B. दोन
Two
C. तीन
Three
D. चार
Four

- Q2) खालील पैकी टिप लिहा (कोणत्याही तीन) Write a note on the following (any three) [15]
- a. व्यापारवादी विचारसरणीची वैशिष्ट्ये [5]
Characteristics of mercantilist ideology
- b. संरक्षणनीतीचे महत्त्व [5]
Importance of Defence Policy
- c. सनातनवादी पंथ [5]
classical sect
- d. कर कसोट्या [5]
Canons of Taxation
- e. रिकार्डो वेतन सिद्धांत [5]
Wage theory of Ricardo
- Q3) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही दोन) [20]
Write short answers (any two)

QP-3724

- अ) थॉमस माल्थसच्या लोकसंख्या सिद्धांताचे स्पष्टीकरण करा. Explain population theory of Thomas Malthus
- ब) निसर्गवादाचा अर्थ सांगून निसर्गवाद उदयाची कारणे स्पष्ट करा. Explain what is naturalism and the reasons for the rise of naturalism.
- क) कार्ल मार्क्स यांचा अतिरिक्त मूल्य सिद्धांत स्पष्ट करा. Explain the theory of surplus value of Karl Marx's

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (65535) ECONOMICS PAPER XI Part 3 SEM 5
- 2] (388) B. A.(Semester) (79580) ECONOMICS-XI DSE-E75 Part 3 SEM 5
- 3] (3129) B.A. (C.B.C.S) (75635) ECONOMICS-XI DSE-E75 Part 3 SEM 5

Seat No.

SEC - Economic

OCT_NOV_2024 WINTER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III sem-V

Sub. Name: SEC5-E-Banking Economic

Sub. Code: 97412

Day and Date: DECEMBER ,08-12-2024

Total Marks: 50

Time: 10:30 AM To 11:30 AM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Special Inst.: Answer questions by selecting correct alternative.

Q1) Solve following MCQ.

[50]

- i. Need to use in E-Banking -----
इ-बँकींगच्या वापरात ----- गरज असते.
A. Internet इंटरनेट
B. Booklet बुकलेट
C. Translator ट्रान्सलेटर
D. None of these यापैकी नाही
- ii. What is meaning of debit -----
डेबीट म्हणजे ----- होय
A. Minus money in our bank balance आपल्या खात्यातील रक्कम वजा होणे
B. Increase our bank balance आपला बँक बँलन्स वाढणे
C. Stable our bank balance आपला बँक बँलन्स स्थिर राहणे
D. None of these यापैकी नाही
- iii. How many hours ATM gives service to us...
ए. टी. एम. आपल्याला----- तास सेवा देते.
A. 24 Hours २४ तास
B. 20 Hours २० तास
C. 10 Hours १० तास
D. 12 Hours १२ तास
- iv. Cyber crime is ----- in E-Banking.
इ-बँकींगमध्ये सायबर गुन्हे ----- होत आहेत
A. Increase वाढ
B. Less कमी
C. Stable स्थिर
D. None of these यापैकी नाही
- v. Because of ATM saving -----
ए.टी.एम. मुळे ----- वाचत आहे.
A. Money पैसा

- B. Time वेळ
C. Labor श्रम
D. All of these वरील सर्व

- vi. For E-Banking ----- is needed.
इ-बँकींग वापरासाठी ----- गरज आहे.
- A. Financial literacy वित्तीय साक्षरता
B. Internet literacy संगणक साक्षरता
C. Financial planning वित्तीय नियोजन
D. All of these वरील सर्व
- vii. Mobile banking is recognized by the abbreviation-----
मोबाईल बँकींगला ----- या संक्षिप्त नावाने ओळखतात.
- A. M-Banking एम-बँकींग
B. E-Banking इ-बँकींग
C. Core-Banking कोअर बँकींग
D. All of these वरील सर्व
- viii. Tools of electronic fund transfer ----
----- ही इलेक्ट्रॉनिक फंड ट्रान्सफरची साधने आहेत.
- A. NEFT एन.इ.एफ.टी
B. RTGS आर.टी.जी.एस
C. UPI यु.पी.आय
D. All of these यापैकी सर्व
- ix. ----- is/are kind(s) of E-Banking.
----- हे इ-बँकींगचे प्रकार आहेत.
- A. Mobile Banking मोबाईल बँकींग
B. Telephone Banking टेलीफोन बँकींग
C. Home Banking होम बँकींग
D. All of these वरील सर्व
- x. ----- is/are problem(s) in the use of E-Banking
----- समस्या इ-बँकींग वापरात आहेत.
- A. initially high expenditure जास्त खर्चाची समस्या
B. Problems of security सुरक्षेची समस्या
C. Problem of cyber crime सायबर गुन्हे
D. All of these वरील सर्व
- xi. ----- is/are kind(s) of cyber crime.
----- हे सायबर गुन्ह्याचे प्रकार आहेत.
- A. Hacking हॅकिंग
B. Fishing फिशिंग
C. Spoofing स्पूफिंग
D. All of these वरील सर्व

- xii. Cyber act established in India in -----.
भारतात ----- मध्ये सायबर कायदा केला.
A. 2000
B. 2024
C. 2020
D. None of these यापैकी नाही
- xiii. ----- is meaning of cyber crime.
सायबर गुन्ह्याचा अर्थ ---- आहे.
A. Illegal use of internet इंटरनेटचा बेकायदेशीर वापर
B. Legal use of net नेटचा कायदेशीर वापर
C. Legal use of data कायदेशीर माहितीचा वापर
D. None of these यापैकी नाही
- xiv. Which Bank started credit card system in India.
----- बँकेने प्रथम क्रेडिट कार्ड योजना आणली.
A. Central Bank of India सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया
B. State Bank of India स्टेट बँक ऑफ इंडिया
C. Bank of India बँक ऑफ इंडिया
D. None of these यापैकी नाही
- xv. E-Banking Means -----
इ-बँकिंग म्हणजे ----- होय
A. Electronic banking इलेक्ट्रॉनिक बँकिंग
B. Eco banking इको बँकिंग
C. Electric banking इलेक्ट्रीक बँकिंग
D. None of these यापैकी नाही
- xvi. E-banking service started in India in -----.
भारतात इ-बँकिंग सेवा ----- साली सुरु झाली.
A. 1980
B. 1990
C. 1950
D. 1970
- xvii. The meaning of C.T.S. is -----
सी.टी.एस म्हणजे ----- होय.
A. Cheque Truncation System चेक ट्रंकेशन सिस्टीम
B. Center Time System सेन्टर टाईम सिस्टीम
C. Central Total System सेन्ट्रल टोटल सिस्टीम
D. None of these यापैकी नाही
- xviii. Credit card called by other name as -----
क्रेडिट कार्डला ----- या नावाने ही ओळखतात.
A. Plastic money प्लास्टिक पैसा
B. Plastic paper प्लास्टिक पेपर

- C. Plastic card प्लास्टिक कार्ड
D. None of these यापैकी नाही

xix. The Factors involved in the process of NEFT-----

एन.ई.एफ.टी. साठी ----- घटकाची गरज असते.

- A. 2 Factors दोन घटक
B. 4 Factors चार घटक
C. 3 Factors तीन घटक
D. None of these यापैकी नाही

xx. The meaning of RTGS-----.

आर.टी.जी.एस. म्हणजे ----- होय.

- A. Right time gross settlement राईट टाईम ग्रॉस सेटलमेन्ट
B. Right time system राईट टाईम सिस्टीम
C. Rural type gross system रुरल टाईप ग्रॉस सिस्टीम
D. None of these यापैकी नाही

xxi. C.T.S. started in India in the year -----

भारतात सी.टी.एस. पध्दत ----- साली सुरु केली.

- A. 2008
B. 2010
C. 2020
D. 2022

xxii. ----- is very important factor in NEFT.

एन.ई.एफ.टी. मध्ये ----- घटक महत्वाचा आहे.

- A. Chaque चेक
B. Pass Book पासबुक
C. Aadhar Card आधारकार्ड
D. None of these यापैकी नाही

xxiii. ----- is important to execute NEFT transfer.

एन.ई.एफ.टी. साठी ----- आवश्यक आहे.

- A. Bank account बँक खाते
B. Bank ID card बँक ओळखपत्र
C. Bank token बँक टोकण
D. None of these यापैकी नाही

xxiv. The meaning of ATM is -----

ए.टी.एम. म्हणजे ----- होय.

- A. Automated Teller Machine ऑटोमेटेड टेलर मशिन
B. Automatic Total Mission अटोमेटिक टोटल मिशन
C. Auto Track Machine अटो ट्रॅक मशिन
D. None of these यापैकी नाही

xxv. ----- is features of ATM

QP-2033

----- हे ए.टी.एम ची वैशिष्ट्ये आहेत.

- A. Simple for use वापरण्यास सोपे
- B. Essay to carry on सहज वाहून नेता येते
- C. Withdrawal money पैसे काढता येते
- D. All of these वरील सर्व

* * *

Seat No. _____

SEC. Economic

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0

Sub. Name: SEC5-E-Banking

Sub. Code: 97412 BA-III sem^{IV}

Day and Date: APRIL, 13-04-2025

Total Marks: 50

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q1) Solve following MCQ. योग्य पर्याय निवडून खालील वाक्ये पूर्ण करा.

[50]

- i. We should keep our savings with the bank because...
आपण आपली बचत बँकेत ठेवली पाहिजे कारण...
- A. It is safe. ते सुरक्षित आहे.
B. Earns interest. व्याज मिळते.
C. Can be withdrawn anytime. कधीही काढता येते.
D. All of the above. वरील सर्व.
- ii. Bank does not give a loan against...
बँक _____ विरुद्ध कर्ज देत नाही.
- A. Gold ornaments. सोन्याचे दागिने.
B. LIC policy. भारतीय आयुर्विमा पॉलिसी.
C. Lottery ticket. लॉटरी तिकीट
D. National Saving Certificate (NSC). राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्र
- iii. _____ bank has the maximum number of branches in India.
_____ बँकेच्या भारतात सर्वाधिक शाखा आहेत.
- A. Reserve Bank of India. रिझर्व बँक ऑफ इंडिया
B. State Bank of India. भारतीय स्टेट बँक.
C. Punjab National Bank. पंजाब नॅशनल बँक.
D. Bank of Baroda. बँक ऑफ बडोदा
- iv. The ₹100 note is signed by...
₹100 रुपयांच्या नोटेवर _____ यांची सही असते.
- A. Prime Minister. पंतप्रधान
B. Finance Minister. अर्थमंत्री.
C. RBI Governor. रिझर्व बँकेचे गव्हर्नर.
D. None of these. वरीलपैकी नाही.
- v. The basic function of a bank is...
बँकेचे मूलभूत कार्य म्हणजे....
- A. Accepting deposits. ठेवी स्वीकारणे
B. Loan advances. कर्ज देणे

- C. Overdraft facilities. अधिकर्ष सवलत
D. All of these. वरील सर्व
- vi. Due to e-banking, personal contact between the customer and the bank has.....
ई-बँकिंगमुळे ग्राहक आणि बँक यांच्यातील वैयक्तिक संपर्क _____ झाला आहे.
A. Increased. वाढला.
B. Decreased. कमी
C. Stable. स्थिर
D. None of these. यापैकी नाही.
- vii. E-banking means...
ई-बँकिंग म्हणजे...
A. Electronic banking. इलेक्ट्रॉनिक बँकिंग.
B. Eco banking. इको बँकिंग.
C. Electrical banking. इलेक्ट्रिकल बँकिंग
D. Environment banking. एन्व्हायर्नमेंट बँकिंग.
- viii. E-banking makes bank operations.....
ई-बँकिंगमुळे बँकेचा कारभार _____ बनतो.
A. Inefficient. अकार्यक्षम.
B. Paperless. कागदपत्र विरहित.
C. Disturbed. विस्कळीत.
D. Troublesome. त्रासदायक.
- ix. The basic concept of a credit card originated in...
क्रेडिट कार्डची मूळ संकल्पना _____ येथे झाली.
A. England. इंग्लंड.
B. America. अमेरिका.
C. India. भारत.
D. Russia. रशिया.
- x. The scope of e-banking services is...
ई-बँकिंग सेवांचा विस्तार _____ आहे.
A. Stable. स्थिर.
B. Growing. वाढत आहे.
C. Decreasing. घटत आहे.
D. None of these. यापैकी नाही.
- xi. A credit card is issued for a period of...
क्रेडिट कार्ड _____ वर्ष कालावधीसाठी दिले जाते.
A. One year. एक वर्ष.
B. Two years. दोन वर्षे.
C. Three years. तीन वर्षे.
D. Four years. चार वर्षे.

- xii. The first bank to launch a credit card scheme in India was...
भारतात सर्वप्रथम _____ ने क्रेडिट कार्ड योजना सुरु केली.
A. Bank of India. बँक ऑफ इंडिया.
B. State Bank of India. स्टेट बँक ऑफ इंडिया.
C. Central Bank of India. सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया.
D. Bank of Baroda. बँक ऑफ बडोदा
- xiii. NEFT stands for...
NEFT म्हणजे...
A. National Electronic Fund Transfer. नॅशनलइलेक्ट्रॉनिक फंड ट्रान्सफर.
B. National Electrical Fund Transfer. नॅशनलइलेक्ट्रिकल फंड ट्रान्सफर.
C. National Email Fund Transfer. नॅशनल ई-मेल फंड ट्रान्सफर.
D. Indian Email Fund Transfer. भारतीय ई-मेल फंड ट्रान्सफर.
- xiv. RTGS stands for...
RTGS म्हणजे...
A. Real Time Gross Settlement. रियल टाईम ग्रॉस सेटलमेंट.
B. Real Time Gross System. रियल टाईम ग्रॉस सिस्टीम.
C. Real Transfer Gross System. रियल ट्रान्सफर ग्रॉस सिस्टीम.
D. Retail Transfer Gross System. रिटेल ट्रान्सफर ग्रॉस सिस्टीम.
- xv. The number of components involved in the National Electronic Fund Transfer system is.....
राष्ट्रीय इलेक्ट्रॉनिक निधी हस्तांतरण प्रणालीत _____ घटक सहभागी असतात.
A. One. एक.
B. Two. दोन.
C. Three. तीन.
D. Four. चार.
- xvi. Due to e-banking, the banking system operates...
ई-बँकिंगमुळे बँकिंग व्यवस्था _____ बनली आहे.
A. 12x7 12x7
B. 16x7 16x7
C. 18x7 18x7
D. 24x7 24x7
- xvii. In the check transaction system, the transfer of... does not occur.
चेक व्यवहार प्रणालीमध्ये _____ हस्तांतरण होत नाही.
A. Image. इमेज.
B. Information. माहिती.
C. Physical Cheque . भौतिक स्वरूपातील चेक
D. Both image and information. इमेज आणि माहिती दोन्ही.
- xviii. Banks act as... for depositors.
बँका ठेवीदारांसाठी _____ म्हणून कार्य करतात.
A. Creditors. धनको.

- B. Debtors. ऋणको.
C. Manufacturers. कारखानदार.
D. Entrepreneurs. उद्योजक.

xix. There are _____ types of cyber crimes in banking.
बँकिंगमध्ये _____ प्रकारची सायबर गुन्हेगारी आहे.

- A. Six. सहा.
B. Seven. सात.
C. Eight. आठ.
D. Nine. नऊ

xx. The major functions of merchant banks are.....
व्यापारी बँकांची प्रमुख कार्ये..... आहेत.

- A. One. एक.
B. Two. दोन.
C. Three. तीन.
D. Four. चार.

xxi. A debit card is also called as
डेबिट कार्डला _____ असेही म्हणतात.

- A. Bill of of lending नावे पत्र.
B. Credit note. पतपत्र.
C. ATM. एटीएम.
D. Money. पैसा.

xxii. If a debit card is lost, the information must be given to...
डेबिट कार्ड हरवले असता त्याची माहिती _____ ला देणे आवश्यक आहे.

- A. Friends. मित्रांना.
B. Relatives. नातेवाईकांना.
C. Bank. बँकेला.
D. Other people. इतर लोकांना.

xxiii. NEFT was started by...

NEFT ची सुरुवात _____ बँकेने केली.

- A. State Bank of India. स्टेट बँक ऑफ इंडिया.
B. Punjab National Bank. पंजाब नॅशनल बँक.
C. Reserve Bank of India. रिझर्व बँक ऑफ इंडिया.
D. Bank of Maharashtra. बँक ऑफ महाराष्ट्र.

xxiv. Through RTGS, the transfer of... amounts is done.
RTGS माध्यमातून _____ रकमेचे हस्तांतरण केले जाते.

- A. Small. लहान.
B. Medium. मध्यम.
C. Large. मोठ्या.
D. None of these. यापैकी नाही.

xxv. To send money via mobile, the following app is used...

मोबाईलद्वारे पैसे पाठवण्यासाठी _____ ॲपचा वापर केला जातो.

- A. Google Pay. गूगल पे.
- B. PhonePe. फोन पे.
- C. Paytm. पेटीएम.
- D. All of the above. वरील सर्व.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (97412) SEC5-E-Banking Part 3 SEM 5

0

B.A. – IIIrd Year

SEM – VI

“ECONOMICS”

Previous Year

Question Papers

Academic Year

(2024-25)

Seat No.	
----------	--

SO-67

Total No. of Pages : 3

B.A. (Part - III) (Semester -VI) (CBCS)

Examination, April-2025

ABILITY ENHANCEMENT COMPULSORY COURSE (AECC -6)

English for Communication (Compulsory English) (Paper - F)

Sub. Code : 75702

Day and Date : Monday, 07/04/2025

Total Marks : 40

Time : 02:30 p.m. to 04:00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures in the right indicate full marks.

Q1) A) Rewrite the following sentences by choosing the correct alternatives [3] given below.

1) The _____ eyes of the old man expressed such earnest entreaty that Mr. Falconbridge was touched

A) brown	B) hazel
C) blue	D) green

2) The King and the hermit removed the man's clothing and found _____ in his stomach.

A) a silver coin	B) a dagger
C) a scare	D) a large wound

3) 'The Mystic Drum' represents the _____ culture.

A) Indian	B) African
C) Nigerian	D) Australian

B) Answer the following questions in a word or a phrase or a sentence. [3]

- 1) How much rupees does the man offer to the boy in 'Eight Rupees'?
- 2) How does the poet describe the nerves of the soldiers?
- 3) What is meant by 'the nomad feet are still'?

Q2) A) Answer the following questions in 3-4 sentences each. (2 out of 3) [4]

- 1) Why was it no small task to find a new lighthouse keeper?
- 2) What do you think of the rich man? Why he is very much pleased?
- 3) What happens when the speaker continues to beat the drum?

B) Write a short note on the following in about 7-8 sentences. (1 out of 2) [4]

- 1) The efforts of the King to get answers in 'Three Questions'.
- 2) The theme of 'Two Dead Soldiers'.

C) Give antonyms of the following words : [2]

- 1) curse
- 2) honest

Q3) A) Build up a short piece of group discussion on the following topic. [8]

The role of voters in strengthening democracy.

OR

Science and Superstition

B) Read the following passage and make notes using 'Flow Chart Method' or 'Tree Diagram Method'. [8]

Pollution means the harmful materials into the environment. These harmful materials are called pollutants. The pollution is further classified into the four types like air pollution, water pollution, soil pollution and noise pollution. Air pollution is

a mix of hazardous particles from both human-made and natural sources. Air pollution means the harmful contaminants in the atmosphere. These contaminants are caused by natural happenings and man-made activities. The natural causes are the smoke from forest fires, cyclones and volcanic eruptions. The man-made causes are the use of vehicles, factory gases, nuclear wastes, burning fossil fuels, gases from industries and burning of garbage waste. There are various effects of air pollution on the environment and human beings. The effects of air pollution on the environment are global warming, acid rain, depletion of O₃, hazards to wildlife. The effects of air pollution on the life of human beings are risk of respiratory illness risk of skin diseases, risk of cancer and various disorders.

OR

You are planning to qualify for MPSC Group-A posts like Deputy Collector or Tahsildar. Make notes of various required skills, plans, management, comprehensive study and what you must do to qualify for the post. Use the 'Mind Mapping' method for this purpose.

- Q4) A)** Imagine yourself as the editor of a popular English newspaper published from India. Develop an outline to write an editorial to the newspaper on the occasion of forthcoming Indian Premier League (IPL) Cricket matches in India. [8]

OR

You are working at a popular English radio station. Prepare a script for an interview of Dr. A.P.J. Abdul Kalam. Imagine necessary details such as the occasion of the interview, the contribution of interviewee, his famous books, message for the youth, etc.

SG-73

Total No. of Pages : 03

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part-III) (Semester-VI) (CBCS)

Examination, November 2024

AECC-6: ENGLISH

English for Communication (Paper-F)

Sub. Code : 75702

Day and Date: Friday, 29-11-2024

Total Marks: 40

Time: 10.30 a.m. to 12.00 p.m.

- Instructions:**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 a) Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative. (03)

- i) Skavinski, the lighthouse keeper in Aspinwall, had patience of
 - (A) an Indian
 - (B) an Australian
 - (C) a Brazilian
 - (D) an African

- ii) When the King approached the hermit, he was in front of his hut.
 - (A) swimming
 - (B) digging the ground
 - (C) cutting trees
 - (D) praying

- iii) The outsider in the poem 'The Mystic Drum' stands for
 - (A) communalism
 - (B) religion
 - (C) guest
 - (D) Western imperialism

SG-73

b) Answer the following questions in one word/phrase/sentence each. (03)

- i) How much does the boy charge for shoe shine?
- ii) Why is the colour and texture of the cloth, the flesh and the skin the same?
- iii) What does the poetess mourn for in the poem 'Bora Ring'?

Q.2 a) Answer the following question in 3-4 sentences each. (Any Two) (04)

- i) Why was it necessary to fill the post of lighthouse keeper at the earliest moment possible?
- ii) How is the shoe polish boy a clever salesperson?
- iii) Describe the beauty of nature in the poem 'The Mystic Drum'?

b) Write a short note on the following in about 7-8 sentences. (Any One) (04)

- i) Skavinski
- ii) The title of the poem 'The Mystic Drum'

c) Give antonyms for the following words. (02)

- i) difficult ×
- ii) give ×

Q.3 a) Build up a short piece of Group Discussion on the following topic. (08)

- i) Urban Life or Rural Life

OR

- ii) Social Media : Boon or Curse

b) i) Read the following passage carefully and make notes using the format of tree diagram. (08)

There are two main types of drinks: Alcoholic and Non-alcoholic. Alcoholic drinks are Spirits and Wines. Non-alcoholic drinks are divided into Hot drinks and Cold drinks. Hot drinks are tea, coffee, etc. And Cold drinks are further divided into Aerated and Non-aerated drinks. Aerated cold drinks are lemonade and soda. The non-aerated drinks are squashes and fruit juices.

OR

ii) Read the following passage carefully and make notes using the format of flow chart.

First take the sugarcane and put them in the lifting chain. It will be lifted and put into the crushing machine. Then its juice will be taken out with the help of the pressing machine. Then the mixture of the carbon and other chemicals will be mixed in it and the process of decolourization will be held. Next it will be transferred to the huge boiler and must provide a tremendous heat with electric power to the boiler. Then the thin liquid will be converted into thick and concentrated liquid. This concentrated liquid should be evaporated till crystallization. Then the final product in the form of pure, white and crystalized sugar will be produced.

Q.4 i) You are going to read news in English on TV. Prepare a script for news reading including one news item on politics, education, sports and international event. (08)

OR

ii) You are working with a popular TV channel. Prepare a script in English for compering a comedy show. Imagine the necessary details.

Q3)

- a. **Build up a short piece of group discussion on the following topic:** [8]
 Role of social media and college students
 OR
 Issue of water crisis and solutions

- b. **Read the following passage and make notes using 'Tree Diagram'.** [8]

There are three types of oil. The first one is groundnut oil. This is derived from groundnuts. Groundnut oil is used for cooking and eating. The groundnut oil is also known as peanut oil, or arachis oil. It is a vegetable oil derived from peanuts. The oil has a strong peanut flavour and aroma. It is often used in American, Chinese, Indian, African and Southeast Asian cuisine, both for general cooking, and in the case of roasted oil, for added flavour. The second kind of oil is Vegetable oil. We get from vegetables and flowers. This can be used to make soaps, medicines and scents. It is useful for heart health. It is a good source of energy for the body. Third kind of oil is mineral oil. It is found in the crust of the earth. It is used for machine, in the factories. It is a colourless and odourless oil. It does not readily react with other substances. It is also used as a lubricant in various applications. It is also used in the industry vehicles.

OR

You are planning to win the University gold medal in BA degree in English. Map out the required skills, strategies, management, plans and make notes of what you must do to win the gold medal. Use the 'Mind Mapping' technique for this purpose.

Q4)

- a. You are going to read news in English at a radio station in New Delhi. Prepare a script for News reading of 10 minutes duration. (Include various current updates of India.) [8]

OR

You are working at a popular TV channel in India. Prepare a script in English to compere a TV programme on the precautions to be taken by the citizens during the heat-waves of hot summer days in April and May. Imagine the necessary details.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

Seat No. **MAR _APR 2025 SUMMER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III Sem VI

Sub. Name: ECONOMICS-XII DSE-E196

Sub. Code: 57931/65731/75831/80131

Day and Date: APRIL ,04-04-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following sentences by choosing the correct alternative given below. [5]
योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

- i. The lack of means Monopoly.
..... अभाव म्हणजे मक्तेदारी होय
- A. Competition
स्पर्धेचा
- B. Price war
किंमत युद्धाचा
- C. Customers
ग्राहकांचा
- D. All of the above
वरीलपैकी सर्व
- ii. is not a feature of perfect competition market.
..... हे पूर्ण स्पर्धा बाजारपेठेचे वैशिष्ट्य नाही.
- A. Large no. of buyers
असंख्य ग्राहक
- B. large no. of sellers
असंख्य विक्रेते
- C. Product discrimination
वस्तुभेद
- D. free entry
मुक्त प्रवेश
- iii. The demand of money for Speculative motive depends upon.....
सट्टेबाजीच्या हेतूने केली जाणारी पैशाची मागणीवर अवलंबून असते.
- A. Income
उत्पन्न
- B. Rate of interest
व्याजदर
- C. Saving
बचत

QP-3366

D. Investment
गुंतवणूक

iv. Selling cost is important for increase the..... of commodity.
वस्तूची..... वाढवण्यासाठी विक्रीखर्च महत्त्वपूर्ण ठरतो.

- A. Price
किंमत
- B. Demand
मागणी
- C. Quality
गुणवत्ता
- D. None of these.
यापैकी नाही

v. Prof. Keynes has said, "..... is the reward of parting with liquidity for a specified period,"

प्रो. केन्स यांच्या मते, रोखतेच्या त्यागाबद्दल दिला जाणारा मोबदला म्हणजेहोय.

- A. Profit
नफा
- B. Interest
व्याज
- C. Salary
वेतन
- D. Capital
भांडवल

Q2) Write the short notes (any three) प्रश्न .२) टीपा लिहा (कोणत्याही तीन)

[15]

a. Features of Monopoly Competition
मक्तेदारी बाजारपेठेची वैशिष्ट्ये.

[5]

b. Product Differentiation
वस्तुभेद

[5]

c. Modern theory of Rent
आधुनिक खंड सिद्धांत

[5]

d. Selling cost
विक्री खर्च

[5]

e. Marginal Productivity
सीमांत उत्पादकता

[5]

Q3) Write details answer (any two)
सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

(20)

- a. What is Perfect competition? Explain the characteristics of Perfect competition. [10]
पूर्ण स्पर्धा म्हणजे काय ? पूर्ण स्पर्धा बाजारपेठेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- b. Do the discuss of uncertainty theory of profit. [10]
नफ्याच्या अनिश्चितता सिद्धांताची चर्चा करा.
- c. Explain the Liquidity preference theory of interest. [10]
व्याजाचा रोकड प्राधान्य प्रवृत्ती सिद्धांत स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (65731) ECONOMICS PAPER XII Part 3 SEM 6
- 2] (388) B. A.(Semester) (57931) ECONOMICS PAPER XII Part 3 SEM 6
- 3] (3129) B.A. (C.B.C.S) (75831) ECONOMICS-XII DSE-E196 Part 3 SEM 6
- 4] (388) B. A.(Semester) (80131) ECONOMICS PAPER XII Part 3 SEM 6

QP-3382

Total No. of Pages : 2

Seat No.

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III Sem VI

Sub. Name: ECONOMICS-XII DSE-E196

Sub. Code: 95369

Day and Date: APRIL ,04-04-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
 2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
 3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following Sentences by choosing the correct alternative. खाली दिलेल्या [5] पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा.

- i. In perfect competition the seller is.....
पूर्ण स्पर्धेत विक्रेता असतो.
A. Price maker किंमत कर्ता
B. Price taker किंमत स्विकारणारा
C. Single एकच
D. None of these यापैकी नाही
- ii.is not the way of product differentiation.
..... हा वस्तुभेदाचा मार्ग नाही.
A. Price discrimination मुल्यभेद
B. Advertising जाहिरात
C. Franchise फ्रँचायजी
D. Guarantee-Warranty गॅरंटी-वॉरंटी
- iii. Oligopoly and duopoly are types of.....
अल्पाधिकार व द्वयाधिकार हेचे प्रकार आहेत.
A. Perfect competition पूर्ण स्पर्धा
B. Monopoly मक्तेदारी
C. Imperfect competition अपूर्ण स्पर्धा
D. All of these यापैकी सर्व
- iv. the compensation paid to the landowner for the use of this element is the clause.
.....या घटकाच्या वापराबद्दल जमीन मालकास दिला जाणारा मोबदला म्हणजे खंड होय.
A. Labor श्रम
B. Land भूमी
C. Capital भांडवल
D. All of these यापैकी सर्व
- v. Money demand for daily purpose depends on.....

दैनंदिन हेतूसाठी असलेली पैशाची मागणीवर अवलंबून असते.

- A. Investment गुंतवणूक
- B. Income उत्पन्न
- C. Interest rate व्याजदर
- D. Saving बचत

- Q2) Write short notes (any three out of five) टीपा लिहा (कोणत्याही तीन) [15]**
- a. Price Discrimination [5]
मूल्यभेद
 - b. Product Differentiation [5]
वस्तुभेद
 - c. Wage Differentiation [5]
वेतन भिन्नता
 - d. Quasi Rent [5]
आभास खंड
 - e. Duopoly [5]
द्वयाधिकार
- Q3) Write detail answer of the following question. (Any two) [20]**
खालीलप्रमाणे दिलेल्या प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)
- a. What is perfect competition? State the characteristics. [10]
पूर्ण स्पर्धा बाजारपेठ म्हणजे काय ? वैशिष्ट्ये सांगा.
 - b. What is monopoly? Explain the characteristics. [10]
मक्तेदारी बाजारपेठ म्हणजे काय ? सांगून वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - c. Explain the Interest theory of classical economist. [10]
सनातनवाद्यांचा व्याज विषयक सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - d. Explain the innovation theory of profit. [10]
नफ्याचा नवप्रवर्तन सिद्धांत स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (95369) ECONOMICS-XII DSE-E196 Part 3 SEM 6

Seat	
No.	

SG- 150

Total No. of Pages : 3

B.A. (Part-III) (Semester – VI) (C.B.C.S.)

Examination, November - 2024

ECONOMICS

Principles of Micro Economics : II (Special Paper- XII) DSE-E-196

Sub. Code - 75831

Day and Date : Tuesday, 26/11/2024

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12:00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.**
 - 2) Figures to the right indicate full marks.**

Q.1) Fill in the blanks with correct alternative.

05

- 1) In Perfect competitive market average revenue and marginal revenue are.....**
A) More and less B) Unequal
C) Equal D) None of these
- 2) According to Chamberlin in a..... Long-run Excess capacity come across in**
A) Perfect competition B) Monopoly market
C) Monopolistic competition D) None of these.
- 3) Selling cost is important for increase the..... of commodity.**
A) Price B) Demand
C) Quality D) None of these.
- 4) Modern theory of Rent is known as.....**
A) Scarcity Theory of Rent B) Risk Bearing Theory of Rent
C) Ricardian Theory of Rent D) None of these

SG- 150

- 5). formulated the uncertainty bearing theory of Profit.
- A) Prof. Kinght B) Schumpeter
C) Prof. Halley D) None of these

Q.2) Write short notes (Any Three)

15

- a) Characteristics of monopoly market
b) Oligopoly
c) Product differentiation
d) Motives for liquidity preference
e) Modern theory of Rent

Q.3) Write answer to any two Questions.

20

- a) Explain the type of Monopoly.
b) Explain the Marginal Productivity Theory of Distribution.
c) Explain the Liquidity preference theory of interest by Keynes.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) गाळलेल्या जागी योग्य शब्द भरा.

05

- 1) पूर्ण स्पर्धेच्या बाजारात सरासरी प्राप्ती व सीमांत प्राप्ती..... असते.
A) अधिक व कमी B) असमान
C) समान D) यापैकी नाही
- 2) चेम्बरलिनच्या मते..... दीर्घकाळापर्यंत अतिरिक्त क्षमता समोर येते.
A) परिपूर्ण स्पर्धा B) मत्केदारी बाजार
C) मत्केदारीयुक्त स्पर्धा D) यापैकी काहीही नाही
- 3) वस्तूची..... वाढवण्यासाठी विक्री खर्च महत्वपूर्ण ठरतो.
A) किंमत B) मागणी
C) गुणवत्ता D) यापैकी नाही

- 4) खंडाचा आधुनिक सिद्धांत म्हणून ओळखला जातो.
 A) खंडाचा दुर्मिळता सिद्धांत B) खंडाचा जोखीम पत्करण्याचा सिद्धांत
 C) खंडाचा रिकार्डियन सिद्धांत D) यापैकी काही नाही
- 5) यांनी नफ्याच्या अनिश्चिततेचा सिद्धांत तयार केला.
 A) प्रो. नाइट B) शुम्पीटर
 C) प्रो. हॉले D) यापैकी काही नाही

प्र.2) लघु टीपा लिहा. (कोणतेही तीन)

15

- अ) मक्तेदारी बाजाराची वैशिष्ट्ये
 ब) अल्पजनाधिकार
 क) उत्पादन भिन्नता
 ड) तरलता प्राधान्यासाठी हेतू
 इ) खंडाचा आधुनिक सिद्धांत

प्र.3) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

20

- अ) मक्तेदारीचे प्रकार स्पष्ट करा.
 ब) विभाजनाचा सीमांत उत्पादकता सिद्धांत स्पष्ट करा.
 क) केन्सचा व्याजाचा रोखता प्राधान्य सिद्धांत स्पष्ट करा.

11

Seat No. _____

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 **BA-III Sem VI**Sub. Name: **ECONOMICS-XIII DSE-E197**Sub. Code: **65732/75832/80132**Day and Date: **APRIL ,05-04-2025**Total Marks: **40**Time: **02.30 PM To 04:00 PM**

- Instructions: 1. All questions are compulsory
 2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
 3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Choose the correct option and complete the following statement. दिलेल्या पर्यायांमधून [5]
 योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.

i.was the first country to accept planning in the world.

जगात सर्वप्रथम नियोजनाचा स्विकार.....या देशाने केला.

- A. India
 भारत
 B. America
 अमेरिका
 C. Russia
 रशिया
 D. Japan
 जपान

ii. Means of production made by human is called.....

मानवनिर्मित उत्पादन साधनांना.....असे म्हणतात.

- A. Labor
 श्रम
 B. Capital
 भांडवल
 C. Land
 भूमी
 D. Entrepreneurship
 संयोजक

iii. In India planning board was established in

भारतात नियोजन मंडळाची स्थापना साली करण्यात आली.

- A. 1950
 १९५०
 B. 1960
 १९६०
 C. 1970
 १९७०

QP-3457

D. 1980
१९८०

iv. NITI Aayog is called

नीती आयोगाला.....असे म्हणतात.

- A. National Institute for Research India
राष्ट्रीय भारत संशोधन संस्था
- B. National Institute for Transforming India
राष्ट्रीय भारत परिवर्तन संस्था
- C. National Institute for Development India
राष्ट्रीय भारत विकसित संस्था
- D. None of these
यापैकी नाही

v.sector was given priority in the second five year plan.

दुसऱ्या पंचवार्षिक योजनेत.....क्षेत्राला प्राधान्य देण्यात आले होते.

- A. Industrial
औद्योगिक
- B. Agriculture
शेती
- C. Service
सेवा
- D. Trade
व्यापार

Q2) Write Notes (Any Three) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- a. Progress of industrial sector during the planning period
नियोजन काळातील औद्योगिक क्षेत्राची प्रगती [5]
- b. National Development Council
राष्ट्रीय विकास परिषद [5]
- c. Capital Intensive Production Technique
भांडवल प्रधान उत्पादन तंत्र [5]
- d. Sir Visvesvaraya Plan
सर विश्वेश्वरय्या योजना [5]
- e. Plan Models
नियोजन प्रारूपे [5]

Q3) Write a broad questions (Any Two)

दीर्घांतरी प्रश्न लिहा. (कोणतेही दोन)

- a. Explain the factors affecting the capital-output ratio.

[10]

भांडवल-उत्पादन प्रमाणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

b. Explain various types of financial planning.
आर्थिक नियोजनाचे विविध प्रकार विशद करा.

c. State the structure and functions of NITI Aayog.
नीती आयोगाची रचना व कार्ये सांगा.

[10]

[10]

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (80132) ECONOMICS PAPER XIII Part 3 SEM 6
- 2] (3129) B.A. (C.B.C.S) (75832) ECONOMICS-XIII DSE-E197 Part 3 SEM 6
- 3] (388) B. A.(Semester) (65732) ECONOMICS PAPER XIII Part 3 SEM 6

Seat No. **MAR_APR 2025 SUMMER EXAMINATION**11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 **BA-III Sem VI**Sub. Name: **ECONOMICS-XIII DSE-E197**Sub. Code: **95370**Day and Date: **APRIL ,05-04-2025**Total Marks: **40**Time: **02.30 PM To 04:00 PM**

- Instructions: 1. All questions are compulsory
 2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
 3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Choose the correct option and complete the following statement. दिलेल्या पर्यायांमधून [5]
 योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.

- i. **Plato used the concept of planning in his book the.....**
 प्लेटो यांनी आपल्या.....ग्रंथात नियोजन या संकल्पनेचा वापर केला.
- A. Republic
रिपब्लिक
- B. General Theory
जनरल थेअरी
- C. Das Capital
दास कॅपिटल
- D. Wealth of Nations
वेलथ ऑफ नेशन्स
- ii. **In allcountries, the supply of labour is flexible and large.**
 सर्वत्र.....देशात श्रमशक्तीचा पुरवठा लवचिक व मोठा असतो.
- A. Developed
विकसित
- B. Underdeveloped
अविकसित
- C. Developing
विकसनशील
- D. None of these
वरील पैकी नाही
- iii. **The Planning Commission of India was established in**
 भारतीय नियोजन मंडळाची स्थापना.....साली झाली.
- A. 1991
1991
- B. 1948
1948
- C. 2001
2001

QP-3474

D. 1950
1950

iv. The sector contribution is the largest share of India's GDP.
भारताच्या स्थूल देशातर्गत उत्पादनात.....क्षेत्राचा हिस्सा सर्वाधिक आहे.

- A. Agriculture
शेती
- B. Industry
उद्योग
- C. Service
सेवा
- D. Cooperation
सहकार

v. Inproduction technique, capital is used more than labour.
.....उत्पादन तंत्रात श्रमाच्या तुलनेत भांडवलाचा अधिक वापर केला जातो.

- A. Labour Intensive
श्रमप्रधान
- B. Capital Intensive
भांडवलप्रधान
- C. Mixed
मिश्र
- D. All of the above
वरील सर्व

Q2) Write a short Notes (Any Three) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

- a. Project Evaluation [5]
प्रकल्प मूल्यमापन
- b. Agriculture Development under Plans [5]
नियोजन काळातील शेती क्षेत्राचा विकास
- c. Objectives of Indian Planning [5]
भारतीय नियोजनाची उद्दीष्ट्ये
- d. Types of Planning [5]
नियोजनाचे प्रकार
- e. Capital-Output Ratio [5]
भांडवल-उत्पादन प्रमाण

Q3) Write a Broad Questions (Any Two) [20]
दिर्घातरी प्रश्न लिहा. (कोणतेही दोन)

- a. State the progress of Indian industrial sector during the planning [10] period.
नियोजन काळातील भारतीय उद्योग क्षेत्राची प्रगती सांगा.
- b. Explain the difference between NITI Aayog and Planning Commission. [10]
नीती आयोग व नियोजन मंडळ यातील फरक स्पष्ट करा.
- c. Explain the major conditions of success of planning. [10]
यशस्वी नियोजनाच्या प्रमुख अटींचे सविस्तर विश्लेषण करा.
- d. Explain the advantages and disadvantages of labour intensive [10] production technique.
श्रमप्रधान उत्पादन तंत्राचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (95370) ECONOMICS-XIII DSE-E197 Part 3 SEM 6

SG-151

Total No. of Pages : 3

Seat No	
------------	--

**B.A. (Part III) (Semester VI) (CBCS)
Examination, November - 2024
Economics of Planning
Economics (Paper XIII) (DSE-E-197)
Sub. Code : 75832**

Day and Date : Wednesday, 27/11/2024

Total Marks :40

Time : 10.30 a.m. to 12.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams be draw were it is necessary
 - 3) Figures to the right indicate full marks.

Q.1. Complete the following sentences by choosing the correct alternative given below. (05)

- A) The duration of Twelve Five year plan in India is
- i) 1961 to 1966
 - ii) 2002 to 2007
 - iii) 2012 to 2017
 - iv) 2007 to 2012
- B) The Planning Commission of India was established in the year
- i) 1951
 - ii) 1950
 - iii) 1955
 - iv) 1960
- C) The Technology of the production in which more labour used is known as production technique.
- i) Labour Intensive
 - ii) Capital Intensive
 - iii) Combination of both
 - iv) None of these
- D) Who is the ex-officio of NITI AYOOG?
- i) Mr. Prime Minister
 - ii) Mr. Finance Minister
 - iii) Mr. Home Minister
 - iv) All of these
- E) What is the total stages of project evaluation?
- i) Three
 - ii) Four
 - iii) Five
 - iv) Six

SG-151

Q.2. Write Short Notes. (Any Three)

(15)

- 1) Conditions of Success Planning.
- 2) Labour Intensive Production Technique.
- 3) Objective of NITI Ayog.
- 4) Role of National Development Council.
- 5) Progress of planning period in Agricultural Sector.

Q.3. Write Broad Questions. (Any Two)

(20)

- 1) What is economic planning? Explain its types.
- 2) What is Capital Output Ratio? Explain its Determining factors.
- 3) Explain the progress of the Industrial Sector during the Indian Planning Period.

मराठी रुपांतर

- सूचना: 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक वाटल्यास चित्रे काढावीत.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

(05)

- 1) भारताच्या बाराव्या पंचवार्षिक योजनेचा कालावधी
अ) 1961 ते 1966 ब) 2002 ते 2007
क) 2012 ते 2017 ड) 2007 ते 2012
- 2)मध्ये नियोजन मंडळाची स्थापना करण्यात आली.
अ) 1951 ब) 1950 क) 1955 ड) 1960
- 3) ज्या उत्पादन तंत्रात श्रमाचा वापर अधिक केला जातो त्या तंत्रास म्हणतात.
अ) श्रमप्रधान ब) भांडवल प्रधान
क) मध्यम मार्ग ड) यापैकी एकही नाही
- 4) नीति आयोगाचे पदसिद्ध अध्यक्ष असतात.
अ) मा. पंतप्रधान ब) मा.अर्थमंत्री
क) मा. गृहमंत्री ड) दिलेले सर्व पर्याय

5) प्रकल्प मूल्यमापनाचे एकूण टप्पे असतात.

- अ) तीन ब) चार क) पाच ड) सहा

प्र. २) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

(15)

- 1) यशस्वी नियोजनाच्या अटी.
- 2) श्रमप्रधान उत्पादन तंत्र
- 3) नीति आयोगाची उद्दीष्ट्ये
- 4) राष्ट्रीय विकास परिषदेची भूमिका.
- 5) नियोजन काळातील शेती क्षेत्राची प्रगती.

प्र.3) सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

(20)

- 1) नियोजन म्हणजे काय ते सांगून त्याचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- 2) भांडवल उत्पादन प्रमाण म्हणजे काय ते सांगून त्यावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
- 3) भारतीय नियोजन काळातील औद्योगिक क्षेत्राची प्रगती स्पष्ट करा.

Seat No.

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III sem VI

Sub. Name: ECONOMICS-XIV DSE-E198

Sub. Code: 57933/65733/75833/80133

Day and Date: APRIL ,08-04-2025

Total Marks: 40

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following statements by choosing correct options. योग्य पर्याय निवडून [5]
खालील विधाने पूर्ण करा.

i. In the International trade, goods are classified into two groups such as.....

आंतरराष्ट्रीय व्यापारात, वस्तूंचे दोन गटांमध्ये वर्गीकरण केले जाते जसे की,.....

- A. Small and big / लहान आणि मोठी
B. Visible and invisible / दृश्य आणि अदृश्य
C. Heavy and light / अवजड आणि हलके
D. None of these / यापैकी नाही

ii. The headquarter of "World Trade Organisation" is at.....

जागतिक व्यापार संघटनेचे मुख्य कार्यालय..... येथे आहे.

- A. Geneva / जिनिव्हा
B. Washington / वॉशिंग्टन
C. Paris / पॅरिस
D. Mumbai / मुंबई

iii.are the causes of disequilibrium in Balance of Payments.

.....ही व्यवहारतोलाच्या असमतोलाची कारणे आहेत.

- A. Inflation / चलनवाढ
B. Growing population / वाढती लोकसंख्या
C. Deficit Finance / तुटीचा अर्थभरणा
D. All of the above / वरील सर्व

iv. Foreign capital leads to.....

विदेशी भांडवल.....ला प्रोत्साहन मिळते.

- A. Inflation / भाववाढ
B. Deflation / भावघट
C. Economic depression / आर्थिक मंदी
D. None of these / यापैकी नाही

v. The establishment year of I.M.F. is.....

आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीच्या स्थापनेचे वर्ष.....आहे.

- A. 1945 / 1945
- B. 1965 / 1965
- C. 1951 / 1951
- D. 1982 / 1982

Q2) Write short notes on (Any three) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- a. Convertibility of Indian Rupee
अ) भारतीय रुपयाची परिवर्तनीयता.
- b. Measures to correct disequilibrium in Balance of payments.
ब) व्यवहारतोलाचा असमतोल दूर करण्यासाठी उपाय.
- c. Foreign Direct Investment.
क) परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूक.
- d. Functions of W.T.O.
ड) जागतिक व्यापार संघटनेची कार्ये.
- e. Trade administration of India
इ) भारताचे व्यापार प्रशासन

Q3) Write detailed answers the Following. (Any Two) खालीलपैकी दोहोंची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- a. Explain the causes and effects of disequilibrium in balance of Payment.
अ) व्यवहारतोलाच्या असमतोलाची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.
- b. State the features of Import- Export policy in the year 2014 to 2019.
ब) सन 2014 ते 2019 च्या आयात -निर्यात धोरणाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- c. Explain the functions of International Monetary Fund.
क) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची कार्ये स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (65733) ECONOMICS PAPER XIV Part 3 SEM 6
- 2] (3129) B.A. (C.B.C.S) (75833) ECONOMICS-XIV DSE-C198 Part 3 SEM 6
- 3] (388) B. A.(Semester) (57933) ECONOMICS PAPER XIV Part 3 SEM 6
- 4] (388) B. A.(Semester) (80133) ECONOMICS PAPER XIV Part 3 SEM 6

Seat No. **MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III Sem-VI

Sub. Name: ECONOMICS-XVI DSE-E200

Sub. Code: 65735/75835/80135

Day and Date: APRIL ,11-04-2025

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

- Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Drawings must be drawn to the given scale
3. Figures to the right indicate full marks

Total Marks: 40

Q1) खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा. Complete the following Sentences by [5] choosing correct alternative.

- i. महात्मा ज्योतिबा फुले यांनीआयोगासमोर शिक्षणाविषयी साक्ष दिली.
Mahatma Jyotiba Phule testified before theCommission on education.
- A. हंटर
Hunter
- B. चर्चिल
Churchill
- C. विल्सन
Wilson
- D. लिंकन
Lincoln
- ii.यांनी सामाजिक निवडीचा सिद्धांत मांडला.
.....propounded the theory of social selection.
- A. महात्मा ज्योतिबा फुले
Mahatma Jyotiba Phule
- B. अमर्त्य सेन
Amartya Sen
- C. केन्स
Keynes
- D. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
Dr. Babasaheb Ambedka
- iii. रोजी डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांचा जन्म झाला .
Dr. Babasaheb Ambedkar was born on
- A. १८९२
1892
- B. १८९०
1890
- C. १८९१

QP-3733

1891
D. १८८९
1889

- iv. शेती प्रदर्शन भरवण्याची युक्तीयांची होती
The trick to hold the agricultural exhibition was
- A. राजर्षी शाहू महाराज
Rajarshi Shahu Maharaj
B. रिकॉर्डो
Ricardo
C. गोखले
Gokhale
D. महात्मा गांधी
Mahatma Gandhi

- v.यांनी निस्सारणाचा सिद्धांत मांडला.
.....propounded the theory of The drain Theory.
- A. दादाभाई नौरोजी
Dadabhai Naoroji
B. प्रा. धनंजय गाडगीळ
Prof. Dhananjay Gadgil
C. वी.म दांडेकर
V.M Dandekar
D. अमर्त्य सेन
Amartya Sen

Q2) खालील पैकी टिप लिहा (कोणत्याही तीन) Write a note out of the following (Any Three) [15]

- a. गाडगीळांचे सहकार विचार [5]
Cooperative thinking of Gadgil's
- b. आर्थिक शोषणाचे मार्ग [5]
Ways of economic exploitation
- c. महात्मा फुले यांचे शैक्षणिक विचार [5]
Educational ideas of Mahatma Phule
- d. वी.म दांडेकर दरिद्र्य विषयी विचार [5]
V.M Dandekar Thoughts on poverty
- e. महात्मा गांधी यांचे विकेंद्रीकरण यासंबंधी विचार [5]
Mahatma Gandhi's thoughts on decentralization

Q3) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही दोन) Write short answers (Any Two) [20]

1. अमर्त्य सेन यांचे आर्थिक विचार स्पष्ट करा. Elaborate the economic views of Amartya

Sen.

2. राजर्षी शाहू महाराज यांचे शिक्षण व शेती विकास धोरण स्पष्ट करा . Explain the education and agriculture development policy of Rajarshi Shahu Maharaj.

3. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे शेती विषयक व सार्वजनिक आयव्यय आर्थिक विचार स्पष्ट करा. Explain the economic views of agriculture and public expenditure of Dr. Babasaheb Ambedkar.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3129) B.A. (C.B.C.S) (75835) ECONOMICS-XVI DSE-E200 Part 3 SEM 6
- 2] (388) B. A.(Semester) (65735) ECONOMICS PAPER XVI Part 3 SEM 6
- 3] (388) B. A.(Semester) (80135) ECONOMICS PAPER XVI Part 3 SEM 6

Seat No. _____

MAR_APR 2025 SUMMER EXAMINATION**11669 Bachelor of Arts NEP 2.0****Sub. Name: ECONOMICS-XVI DSE-E200****Sub. Code: 95373 BA -III sem. VI****Day and Date: APRIL ,11-04-2025****Total Marks: 40****Time: 02.30 PM To 04:00 PM**

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Drawings must be drawn to the given scale

Q1) Solve following MCQ.**[5]**

- i. 1.डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचा द प्रॉब्लेम ऑफ रुपी हा ग्रंथसाली प्रकाशित झाला. / Dr. Babasaheb Ambedkar's book The Problem of Rupee was published in
- A. 1920 / 1920
 B. 1922 / 1922
 C. 1923 / 1923
 D. 1925 / 1925
- ii. ग्राम स्वराज्य ही संकल्पना यांनी मांडली. / The concept of Gram Swarajya was proposed by
- A. दादाभाई नौरोजी / Dadabhai Naoroji
 B. प्रा. धनंजयराव गाडगीळ / Prof. Dhananjay
 C. महात्मा गांधी / Mahatma Gandhi
 D. डॉ. अमर्त्य सेन / Dr. Amartya Sen
- iii. आभासखंड ही संकल्पना यांनी मांडली. / The concept of Quasi-rent was proposed by
- A. डॉ. मार्शल / Dr. Marshall
 B. अॅडम स्मिथ / Adam Smith
 C. दादाभाई नौरोजी / Dadabhai Naoroji
 D. डॉ. अमर्त्य सेन / Dr. Amartya Sen
- iv. ब्राह्मणांचे कसब हे पुस्तक यांनी लिहिले आहे. / The book *Brahmnanache kasab* is written by
- A. डॉ. अमर्त्य सेन / Amartya Sen
 B. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर / Dr. Babasaheb Ambedkar
 C. महात्मा फुले / Mahatma Phule
 D. महात्मा गांधी / Mahatma Gandhi
- v. छत्रपती शाहू महाराजांनी सिंचन कार्यक्रमात सर्वाधिक महत्त्व दिले. /
 Chhatrapati Shahu Maharaj give the most importance to in the irrigation program
- A. विहीर / Well

- B. तलाव / Tank
C. राधानगरी धरण / Radhanagari Dam
D. यापैकी नाही / None of these

QP-3753

Q2) Write short note

[15]

- a. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे चलनविषयक विचार / Dr. Babasaheb Ambedkar's Monetary Thoughts
b. गांधीजींचे ग्रामीण विकासाबाबत विचार / Gandhiji's Thoughts on Rural Development
c. डॉ. अमर्त्य सेन यांचा सामाजिक निवड सिद्धांत / Dr. Amartya Sen's Social Choice Theory
d. छ. शाहू महाराजांचे शेतीविषयक धोरण / Ch. Shahu Maharaj's agricultural policy.
e. व्ही. म. दांडेकर यांचे दारिद्र्यविषयक विचार / V. M. Dandekar's thoughts on poverty

Q3) Descriptive Questions (any two)

[20]

- a. महात्मा ज्योतिराव फुले यांचे शेतीविषयक विचार स्पष्ट करा. / Explain Mahatma Jyotirao Phule's views on agriculture.
b. दादाभाई नौरोजी यांचा आर्थिक निसारण सिद्धांत स्पष्ट करा. / Explain Dadabhai Naoroji's economic development theory.
c. धनंजयराव गाडगीळ यांचा सहकार विकास विषयक दृष्टिकोन स्पष्ट करा. / Explain Dhananjay Rao Gadgil's view on cooperative development.
d. मार्शल यांचे मूल्यविषयक विचार स्पष्ट करा. / Explain Dr. Marshall's views on values.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (95373) ECONOMICS-XVI DSE-E200 Part 3 SEM 6

Seat No. **MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION****11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III sem VI****Sub. Name: ECONOMICS-XIV DSE-E198****Sub. Code: 95371****Total Marks: 40****Day and Date: APRIL ,08-04-2025****Time: 02.30 PM To 04:00 PM**

- Instructions:**
1. All questions are compulsory
 2. Draw neat labelled diagrams wherever necessary
 3. Figures to the right indicate full marks

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives. / योग्य पर्याय निवडून [5]
खालील विधाने पूर्ण करा.

i. In the International trade goods are classified into two groups such as.....

आंतरराष्ट्रीय व्यापारात वस्तूंचे दोन गटांमध्ये वर्गीकरण केले जाते जसे की.....

- A. Small and big goods / लहान आणि मोठी वस्तू
- B. Visible and invisible goods / दृश्य आणि अदृश्य वस्तू
- C. Heavy and light goods / अवजड आणि हलके वस्तू
- D. None of these / यापैकी नाही

ii. The headquarter of "World Trade Organisation" is at.....

जागतिक व्यापार संघटनेचे मुख्य कार्यालय..... येथे आहे.

- A. Ginevha / जिनिव्हा
- B. Washington / वॉशिंग्टन
- C. Paris / पॅरिस
- D. Mumbai / मुंबई

iii.are the causes of disequilibrium in Balance of Payments.

..... ही व्यवहारतोलाच्या असमतोलाची कारणे आहेत.

- A. Inflation / चलनवाढ
- B. Growing population / वाढती लोकसंख्या
- C. Deficit Finance / तुटीचा अर्थभरणा
- D. All of these / वरील सर्व

iv. Foreign Capital classified into.....types.

विदेशी भांडवलाचे वर्गीकरण..... प्रकारामध्ये केले जाते.

- A. One / एक
- B. Two / दोन
- C. Three / तीन
- D. Four / चार

v. The Indian Rupee was made fully convertible for current account transactions

in

..... मध्ये चालू खात्यातील व्यवहारांसाठी भारतीय रुपया पूर्णपणे परिवर्तनीय बनविला आहे.

- A. 1993 / १९९३
- B. 1994 / १९९४
- C. 1995 / १९९५
- D. 1996 / १९९६

Q2) Write short notes (Any THREE out of FIVE) टिपा लिहा. (पाच पैकी कोणत्याही तीन)

[15]

- a. Convertibility of Indian Rupee.
भारतीय रुपयाची परिवर्तनीयता.
- b. Measures to correct disequilibrium in Balance of payments.
व्यवहारतोलाचा असमतोल दूर करण्यासाठी उपाय.
- c. Foreign Direct Investment.
परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणूक.
- d. Functions of World Trade Organisation (W.T.O.)
जागतिक व्यापार संघटनेची कार्ये.
- e. Direction of India's Foreign Trade.
भारताच्या विदेशी व्यापाराची दिशा.

Q3) Write detailed answers the following (Any Two out of four) / खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणत्याही दोन) [20]

- a. Explain the causes and effects of disequilibrium in balance of Payment.
व्यवहारतोलाच्या असमतोलाची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.
- b. What is Foreign Capital ? Explain the need for Foreign Capital.
परकीय भांडवल म्हणजे काय ? परकीय भांडवलाची गरज स्पष्ट करा.
- c. Explain the functions of International Monetary Fund.
आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची कार्ये स्पष्ट करा.
- d. State the features of foreign trade policy in the year 2023.
सन २०२३ च्या विदेशी व्यापार धोरणाची वैशिष्ट्ये सांगा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (95371) ECONOMICS-XIV DSE-E198 Part 3 SEM 6

ASeat No	
-------------	--

**B.A. (Part III) (Semester VI) (CBCS)
Examination, November - 2024**

Economics

International Economics - II (Paper XIV) (DSE-E-198)

Sub. Code : 75833

Day and Date : Thursday, 28/11/2024

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1) Complete the following sentence by choosing correct alternative. (05)

- 1) Balance of Payments is usually for.....period.

A) One Year	B) Two Years
C) Three Years	D) Four Years
- 2) From the ,India adopted a new economic policy.

A) Year 1956	B) Year 1961
C) Year 1985	D) Year 1991
- 3) Technology and require foreign capital.

A) Basic industry	B) Small scale industry
C) Home industry	D) None of these
- 4) The World Trade Organization was established in

A) 1985	B) 1991	C) 1995	D) 1966
---------	---------	---------	---------
- 5) Currency devaluation is a measure to correct imbalance of trade.

A) Permanently	B) Temporarily
C) Both Options	D) None of these

SG-152

Q.2) Write short notes on (Any Three)

(15)

- Trade Administration of India
- Measures to correct disequilibrium in balance of payments.
- Convertibility of Rupee
- Types of foreign capital
- World Trade Organization (WTO)

Q.3) Answer the following questions in detail. (Any Two)

(20)

- What is Balance of Payments? Explain the importance of balance of payments.
- What is foreign capital ? Explain the need for foreign capital.
- Explain the function of International Monetary Fund.

मराठी रुपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1) खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

(05)

1) व्यवहारतोल हा सामान्यतः कालावधीसाठी असतो.

अ) एक वर्षाच्या

ब) दोन वर्षाच्या

क) तीन वर्षाच्या

ड) चार वर्षाच्या

2)पासून भारताने नवीन आर्थिक धोरणाचा स्वीकार केला.

अ) सन 1956

ब) सन 1961

क) सन 1985

ड) सन 1991

3) तंत्रज्ञान आणि परकीय भांडवलाची गरज असते.

अ) मूलभूत उद्योगासाठी

ब) लघु उद्योगासाठी

क) गृह उद्योगासाठी

ड) यापैकी एकही नाही

4) जागतिक व्यापार संघटनेची स्थापनामध्ये झाली.

अ) 1985

ब) 1991

क) 1995

ड) 1966

5) चलनाचे अवमूल्यन हा व्यवहारतोलातील बिघाड दुरुस्त करण्याचा..... उपाय आहे.

अ) कायमस्वरूपी

ब) तात्पुरता

क) 'अ' आणि 'ब' दोन्ही पर्याय

ड) यापैकी एकही नाही

प्र.2) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन)

(15)

अ) भारताचे व्यापार प्रशासन

ब) व्यवहारतोलातील असमतोल दुरुस्त करण्याचे उपाय

क) रुपयांची परिवर्तनीयता

ड) परकीय भांडवलाचे प्रकार

इ) जागतिक व्यापार संघटना

प्र.3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन)

(20)

अ) व्यवहारतोल म्हणजे काय? व्यवहारतोलाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) परकीय भांडवल म्हणजे काय? परकीय भांडवलाची गरज विशद करा.

क) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची कार्ये स्पष्ट करा.

Seat No. **MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III Sem-VI

Sub. Name: ECONOMICS- XV DSE-E199

Sub. Code: 95372

Day and Date: APRIL ,09-04-2025

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Total Marks: 40

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives खालील पैकी योग्य [5]
पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.

i. Samples saves -----

नमुना निवडीमुळे ----- बचत होते.

A. Money

पैसा

B. labour

श्रम

C. Time

वेळ

D. All above

वरील सर्व

ii. -----are types of Simple random sampling.

-----हे साधा यादृच्छिक नमुना निवडीचा प्रकार आहे.

A. Lottery Method

लॉटरी पध्दत

B. Card Method

कार्ड पध्दत

C. Grid Method

ग्रीड पध्दत

D. All above

वरील सर्व

iii. ----- means the process of arraging in groups or classes according to similarities .

.....म्हणजे अशी प्रक्रिया आहे की, ज्यामध्ये उपलब्ध सामग्रीची मांडणी एका समानतेच्या निकषांनुसार गटामध्ये किंवा वर्गामध्ये केलेली जाते.

A. Classification
वर्गीकरण

B. Survey
सर्वेक्षण

C. Graph
आलेख

D. All above
वरील सर्व

iv. ----- is the *difference between the lowest and highest values*.

कमाल आणि किमान मूल्य यांच्यातील फरक म्हणजे-----

A. Range
विस्तार

B. Arithmetic Mean
साधा गणितमध्य

C. Mode
बहुलक

D. Standard deviation
प्रमाण विचलन

v. ----- is an objective of report writing.

----- हे अहवाल लेखनाचे वैशिष्ट्य आहे

A. To take interview
मुलाखत घेणे

B. Increase the knowledge
ज्ञानामध्ये वाढ करणे

C. Making Survey
सर्वेक्षण करणे

D. None of these
यापैकी नाही

Q2) Write short note (any THREE out of five) टीपा लिहा (कोणत्याही पाच पैकी तीन)

[15]

QP-3678

- a. Merits of samping
नमुना निवडीचे गुण [5]
- b. Classification
वर्गीकरण [5]
- c. Arithmetic mean
साधा गणितमध्य [5]
- d. Positive Correlation and Negative Correlation
धनात्मक सहसंबंध आणि ऋणात्मक सहसंबंध [5]
- e. Tabulation
सारणीकरण [5]

Q3) Write detail answers on any TWO (out of four) of the following [20]
खालील कोणत्याही दोन (चार पैकी) प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा.

- a. What is Probability Sampling? Explain of types of Sampling Random [10]
Sampling
संभाव्यता नमुना निवड म्हणजे काय ? साधा यादृच्छिक नमुना निवडीचे प्रकार स्पष्ट करा.
- b. Explain the principles of graph. [10]
आलेखाची तत्वे स्पष्ट करा.
- c. Explain meaning and importance of correlation [10]
सहसंबंधाचा अर्थ व महत्त्व स्पष्ट करा.
- d. What is meant by Report Writing? Explain various steps of report writing. [10]
अहवाल लेखन म्हणजे काय ? अहवाल लेखनाचे विविध टप्पे स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (95372) ECONOMICS- XV DSE-E199 Part 3 SEM 6

Seat No. **MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION**

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III sem. VI

Sub. Name: ECONOMICS- XV DSE-E199

Sub. Code: 56944/65734/75834/80134

Day and Date: APRIL ,09-04-2025

Time: 02.30 PM To 04:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Total Marks: 40

Q1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives खालील पैकी योग्य [5]
पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.

i. ----- means Instead of the entire amount, if it is collected from some selected elements of that amount and the information about the element.

----- म्हणजे संपूर्ण राशी ऐवजी जर त्या राशीतील काही निवडक घटकांवरून व घटकाबाबत माहिती जमा करणे होय.

A. Tabulation

सारणीकरण

B. Graph

आलेख

C. Sampling

नमुना

D. Classification

वर्गीकरण

ii. ----- is type of non-probability sampling.

----- हा असंभाव्यता नमुना निवडीचा प्रकार आहे.

A. Simple Random Sampling

साधा यादृच्छिक नमुना निवड

B. Quota sampling

कोटा पध्दत

C. Systematic sampling

व्यवस्थाबध्द नमुना निवड

D. Stratified random sampling

स्तरीत नमुना निवड

iii. Arithmetic Mean is used to measure ----- statistical data.

साधा गणिती मध्य संख्यात्मक आकडेवारीची ----- मोजण्यासाठी वापरतात.

A. Central Tendency

केंद्रीय प्रवृत्ती

QP-3663

- B. Deviation
विचलन
- C. Correlation
सहसंबंध
- D. None of these
यापैकी नाही.

iv. -----is the division of information into different groups.
माहिती वेगवेगळ्या गटांत विभागणे म्हणजे -----होय.

- A. Tabulation
सारणीकरण
- B. Classification
वर्गीकरण
- C. Graph
आलेख
- D. Dispersion
विचलन

v. Last stage of the research process -----
संशोधन प्रक्रियेचा शेवटचा टप्पा ----- आहे.

- A. Hypothesis
गृहीतक
- B. Data analysis
तथ्य विश्लेषण
- C. Data collection
तथ्य संकलन
- D. Report writing
अहवाल लेखन

Q2) Write short notes (any THREE out of five) टीपा लिहा (कोणत्याही पाच पैकी तीन) [15]

- a. Non-probability sampling [5]
असंभाव्यता नमुना निवड
- b. Classification [5]
वर्गीकरण
- c. Range [5]
विस्तार
- d. Arithmetic Mean [5]
साधा गणितमध्य
- e. Correlation [5]
सहसंबंध

Q3) Write detail answers on any TWO (out of three) of the following
खालील कोणत्याही दोन प्रश्नाची (तीनपैकी) सविस्तर उत्तरे लिहा.

- a.** Explain Merits and Demerits of Sampling [10]
नमुना निवडीचे गुण व दोष स्पष्ट करा.
- b.** What is meant by Tabulation? Explain the Structure of Tabulation [10]
सारणीकरण म्हणजे काय ? सारणीकरणाचे रचना स्पष्ट करा.
- c.** What is meant by 'Report Writing'? Explain the Steps of Reporting Writing. [10]
अहवाल लेखन म्हणजे काय ? अहवाल लेखनाचे टप्पे स्पष्ट करा.

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -
This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.
सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (388) B. A.(Semester) (56944) ECONOMICS PAPER XV Part 3 SEM 6
- 2] (388) B. A.(Semester) (80134) ECONOMICS PAPER XV Part 3 SEM 6
- 3] (3129) B.A. (C.B.C.S) (75834) ECONOMICS- XV DSE-E199 Part 3 SEM 6
- 4] (388) B. A.(Semester) (65734) ECONOMICS PAPER XV Part 3 SEM 6

Seat No	
------------	--

**B.A. (Part III) (Semester VI) (CBCS)
Examination, November - 2024
ECONOMICS**

Research Methodology in Economics (Paper XV) (Part- II) (DSE - E - 199)

Sub. Code : 75834

Day and Date : Saturday, 30/11/2024

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.00 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Neat diagrams be drawn where necessary.
 - 4) Students are allowed to use calculator.

Q. 1) Complete the following sentences by choosing correct alternatives. (5)

- i) is a one of the criteria of 'Good Sampling'.

a) Objectivity	b) Observation
c) Survey	d) None of these
- ii) 'Median' is used to measureof statistical data.

a) Standard Deviation	b) Mean Deviation
c) Central Tendency	d) None of these
- iii) $a = \frac{\sum X}{N}$ is formula of.....

a) Median	b) Mode
c) Arithmetic Mean	d) None of these
- iv) Pie diagram is made ofdegrees.

a) 90 ⁰	b) 180 ⁰	c) 360 ⁰	d) None of these
--------------------	---------------------	---------------------	------------------
- v)is a objective of report writing.

a) To Take Interview	b) To Increase Knowledge
c) Making Survey	d) None of these

SG-153

Q.2) Write short notes on (Any Three)

(15)

- Criteria of good sampling
- Percentage
- Importance of data analysis
- Objectives of report writing
- Interpretation of data

Q.3) Answer the following questions in detail (Any Two)

(20)

- What is sampling ? State its various types.
- By using the following data given below, calculate the standard deviation.
 $X = 48, 49, 52, 54, 55, 57, 59, 60, 60, 66$
- What is a graph ? Explain the different types of graphs.

मराठी रुपांतर

- सूचना :-
- सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
 - आवश्यक तेथे नीटनेटकी आकृती काढावी.
 - उजवीकडील आकडे प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवतात.
 - विद्यार्थ्यांना “कॅल्क्युलेटर” वापरण्यास परवानगी आहे.

प्रश्न 1) योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा.

(05)

- हा एक चांगल्या नमुना निवडीचा निकष आहे.
अ) वस्तुनिष्ठता ब) निरीक्षण क) सर्व्हे ड) यापैकी एकही नाही
- ‘मध्यमा’ संख्यात्मक आकडेवारीचीमोजण्यासाठी वापरतात.
अ) प्रमाण विचलन ब) मध्य विचलन
क) मध्यवर्ती प्रवृत्ती ड) यापैकी एकही नाही

MAR-APR 2025 SUMMER EXAMINATION

11669 Bachelor of Arts NEP 2.0 BA-III Sem-VI

Sub. Name: SEC6-Financial Service

Sub. Code: 97432

Day and Date: APRIL ,13-04-2025

Total Marks: 50

Time: 10:30 AM To 12:00 PM

Instructions: 1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

[50]

Q1) Solve following MCQ.

- i. Because of financial service _____ increases.
वित्तीय सेवा मुळे ----- वाढ होते
- A. Employment रोजगारात
B. Trade व्यापारात
C. Economic Development आर्थिक विकासात
D. All these are वरील सर्व
- ii. These are components of financial services -----
वित्तीय सेवाची ----- घटक आहेत
- A. Various bank services विविध बँक सेवा
B. Various Insurance services विविध विमा सेवा
C. Savings and loans बचत आणि कर्ज
D. All these are वरील सर्व
- iii. Financial services help us -----
वित्तीय सेवा आपल्याला ----- साठी मदत करतात
- A. Saving बचत
B. Investment गुंतवणूक
C. loan कर्ज
D. All these are वरील सर्व
- iv. banks do credit creation.
----- बँका पतपेश्याची निर्मिती करते.
- A. Commercial Banks व्यापारी बँका
B. Reserve Bank रिझर्व्ह बँक
C. Co-operative Banks सहकारी बँका
D. None of these यापैकी नाही
- v. There are kinds of banks on the basis of Ownership.
बँकांचे मालकीच्या आधारावर ----- प्रकार आहेत
- A. 1
B. 2

QP-3823

- C. 5
D. 6

- vi. Because of financial services economic development is -----
वित्तीय सेवामुळे आर्थिक विकास -----
A. Increase वाढत आहे
B. Decrease कमी होत आहे
C. Stable स्थिर होत आहे
D. None of these यापैकी नाही
- vii. Service sector is increased more than ----- sector.
सेवा क्षेत्र ----- क्षेत्रा पेक्षा वाढत आहे
A. Primary शेती
B. Secondary उद्योग
C. Other व्यापार
D. All of these वरील सर्व क्षेत्रा पेक्षा
- viii. All banks structures is based on -----
बँकांची संपूर्ण रचना ----- अवलंबून असते
A. Accepting deposits ठेवी स्वीकारणे
B. Advancing Loans कर्जे देणे
C. Both of Above वरील दोन्हीही
D. None of these यापैकी नाही
- ix. RBI dose not creates ----- as a part credit creation.
आर.बी.आय चलननिर्मितीचा भाग म्हणून ----- ची निर्मिती करत नाही.
A. Credit money पतपैसा
B. currency चलन
C. Both of Above वरील दोन्हीही
D. None of these यापैकी नाही
- x. Banking sector comes under -----sector.
बँकींग क्षेत्र ----- क्षेत्रात येते
A. Service सेवा क्षेत्रा
B. Agriculture शेती
C. Industries उद्योग
D. All of these वरील सर्व
- xi. E-Banking service provide us ----- .
इ.बँकींग आपल्याला ----- सेवा देते.
A. ATM ए.टी.एम
B. Debit card डेबीट कार्ड
C. Credit Card क्रेडीट कार्ड
D. All of these वरील सर्व
- xii. Now we have need of -----

QP-3823

- सध्या आम्हाला ----- ची गरज आहे.
- A. Financial service वित्तीय सेवा
B. Financial Literacy वित्तीय साक्षरता
C. Financial guide वित्तीय मार्गदर्शन
D. All of these वरील सर्व
- xiii. ----- is king of economy.
----- हा अर्थव्यवस्थेचा राजा आहे.
- A. Consumer उपभोक्ता
B. Merchant व्यापारी
C. Robot रोबोट
D. None of these यापैकी नाही
- xiv. These tools are limitations of banks credit creation.
-----बँकाच्या पतनिर्मितीच्या मर्यादेतील घटक आहेत.
- A. Habit of bank exchange बँक व्यवहाराची सवय
B. Demand for money पैशाची मागणी
C. Demand for loan कर्जाची मागणी
D. All of these वरील सर्व
- xv. Capital market provide money for -----
भांडवल बाजार ----- साठी पैसा पुरवठा करते
- A. For long period दिर्घकाळासाठी
B. For short period अल्पकाळासाठी
C. Very short period अत्यल्प काळासाठी
D. None of these यापैकी नाही
- xvi. Which institute is control on capital market.
कोणती संस्था भांडवल बाजारवर नियंत्रण ठेवते.
- A. SEBI सेबी
B. SBI स्टेट बँक ऑफ इंडिया
C. RBI रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया
D. IDBI भारतीय औद्योगिक बँक
- xvii. Which bank is central bank of India.
कोणती बँक भारताची मध्यवर्ती बँक आहे.
- A. RBI रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया
B. SBI स्टेट बँक ऑफ इंडिया
C. Bank of Maharashtra बँक ऑफ महाराष्ट्र
D. None of these या पैकी नाही
- xviii. RBI does not provide direct loan to -----
आर.बी.आय ----- यांना कर्ज पुरवठा करत नाही
- A. Personal व्यक्तीला
B. Merchant व्यापा-याला
C. Direct agriculture शेतीला प्रत्यक्ष

- D. None of these या पैकी नाही
- xix.** What is primary functions of commercial bank.
व्यापारी बँका कोणती प्राथमिक कार्ये करतात.
A. Accept the deposits ठेवी स्विकारणे
B. Granting loans कर्ज देणे
C. Creation the credit पतनिर्मिती करणे
D. All of these वरील सर्व
- xx.** What is maximum period of discounting of bills?
हुंडीचा जास्तीत जास्त कालावधी किती दिवसाचा असतो ?
A. 90 days ९० दिवस
B. 30 days ३० दिवस
C. 180 days १८० दिवस
D. None of these वरील पैकी नाही
- xxi.** How many hours ATM provided us financial service -----.
ए.टी.एम. आपल्याला ----- सेवा देते.
A. 24 X 7 Hour २४ तास
B. 7 X 12 Hour १२ तास
C. 4 X 12 Hour ४ तास
D. 10 X 12 Hour १० तास
- xxii.** Which bank first time lunched Mutual Fund scheme?
प्रथम कोणत्या बँकेने म्युच्युअल फंड योजना सुरु केली ?
A. U.T.I Bank युनिट ट्रस्ट ऑफ इंडिया
B. S.B.I Bank स्टेट बँक ऑफ इंडिया
C. R.B.I Bank रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया
D. All of these वरील सर्व
- xxiii.** Who controls Mutual Fund in India?
भारतात म्युच्युअल फंड कोण नियंत्रीत करते ?
A. SEBI सेबी
B. LIC एल.आय.सी
C. IDBI आय.डी.बी.आय
D. None of these यापैकी नाही
- xxiv.** Mutual fund is ----- kinds of service
म्युच्युअल फंड ----- प्रकारची सेवा आहे.
A. Financial service वित्तीय सेवा
B. D-mat Service डी-मॅट सेवा
C. Bank Service बँक सेवा
D. Casual Service किरकोळ सेवा
- xxv.** What are NEFT and RTGS about?
NEFT आणि RTGS म्हणजे काय ?

- A. Cheque truncation process चेक कापण्याची प्रक्रिया
- B. Electronic fund transfer from bank to bank बँकेतून बँकेत इलेक्ट्रॉनिक निधी हस्तांतरण
- C. Various deposit products विविध ठेव उत्पादने
- D. None of these यापैकी नाही

End Of Question Paper

Important Note for Chief Exam Officer / SRPD Coordinator / Sr Supervisor/ Student -

This Question Paper may be distributed for following Subjects as common code.

सदरची प्रश्नपत्रिका खालील विषयांकरिता वितरित करता येईल.

- 1] (3140) B.A. (C.B.C.S) (NEP-2020) (97432) SEC6-Financial Service Part 3 SEM 6

